



การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอนำพ่อง จังหวัดขอนแก่น

THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN LOCAL DEVELOPING PLAN
OF BUA-NGERN SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION
IN NAMPONG DISTRICT, KHONKAEN PROVINCE

วิทยานิพนธ์

ของ

ธเนศ ปราบพยัคฆมา

เลขทะเบียน.....๒๐๒๖๗๐.....
วันที่.....๒๒ ๑๐ ๒๕๖๑.....
เลขเรียกหนังสือ.....๕๑๑๑๓.....

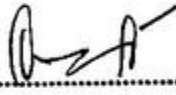
เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์

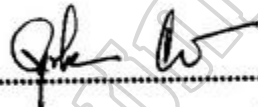
กรกฎาคม 2551


ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

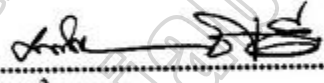


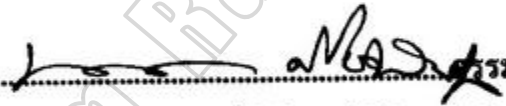
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ
นายชเนต ปราบพัยคณา เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์


.....ประธานกรรมการควบคุม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาลัย จันทรพาณิชย์)

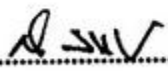

.....กรรมการควบคุม
(รองศาสตราจารย์ ดร.จูรีพร จันทรพาณิชย์)


.....กรรมการควบคุม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ)


.....กรรมการสอบ
(ดร.ผดุงชาติ ยั่งดี)


.....กรรมการสอบ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรินทร์ ศิริอำพันธกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์


.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
วันที่.....เดือน..... 19 ก.ค. 2551 พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัด ขอนแก่น		
ผู้วิจัย	ธเนศ ปราบพยัคฆมา		
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาลัย	จันทร์พาศิขย์	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ ดร. จุรีพร	จันทร์พาศิขย์	กรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันทา	วีรกุลเทวัญ	กรรมการ
ปริญญา สถานศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา รัฐประศาสนศาสตร์	
	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2551	

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และสถานภาพการสมรส 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน และ 4) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ประชาชนภายในพื้นที่ตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 387 คน จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ ยามาเน่ (Yamane) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งหมู่บ้านเป็นชั้น (Strata) และแต่ละหมู่บ้านใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test ค่า F - test และ Pearson r

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง ยกเว้นด้านการคัดเลือกคณะกรรมการระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชน อยู่ในระดับ น้อย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามลักษณะของประชากร พบว่า ด้านอายุ และอาชีพของประชาชนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ที่ระดับ

นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนด้าน เพศ ระดับการศึกษาและสถานภาพทางการสมรสของประชาชน ที่แตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมี ความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ปัญหาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน พบว่า ปัญหาเรื่องความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปัญหาใน การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหาที่องค์การบริหารส่วนตำบลมี เอกสาร ตำราไว้เผยแพร่ไม่ทั่วถึงและเพียงพอ ประชาชนมีภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผน ปัญหาการส่งเสริมจากผู้นำท้องถิ่น ปัญหาการประสานงานและการส่งเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาการจัดเวทีประชาคม ปัญหาการประชาสัมพันธ์ และปัญหาการรับรู้ข่าวสาร ตามลำดับ

TITLE	The Participation of People in Local Developing Plan of Bua-ngern Sub-District Administration Organization in Nampong District, Khonkaen Province		
AUTHOR	Thanet Prabbayarkka		
ADVISORS	Assistant Professor Dr. Alai Chantarapanich		Thesis Advisor
	Associate Professor Dr. Chureeporn Chantarapanich		Co - Advisor
	Assistant Professor Dr. Sunanta Vearagoontavan		Co - Advisor
DEGREE	Master of Public Administration	MAJOR	Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2008

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to investigate the levels of people's participation in local developing plan; 2) to compare the participation of people in local developing plan classified by gender, age, educational level, occupation and marital status; 3) to study the relationship between the local leadership and people's participation in local developing plan; and 4) to examine the problems of people in local developing plan. The samples were 387 local people in Bua-ngern Sub-district, Nampong District, Khonkaen Province, selected through the table of Yamane, stratified random sampling and simple random sampling techniques, respectively. The research instrument was a questionnaire and the statistics used in analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, t- test, F- test and Pearson r.

The findings were as follows:

1. The levels of people's participation in local developing plan as a whole and in each aspect were at "moderate" level, excluding the aspect of "committee's selection" was at "less" level.
2. There were significant differences at the level of .05 of people's participation in local developing plan in terms of age and occupation. In contrast, there were no significant differences of people's participation in local developing plan in terms of gender, educational level and marital status.
3. The relationship between leadership of local leader's and people's participation in local developing plan showed statistically significant difference at .05 levels.

4. Problems affecting the people's participation in local developing plan were that the most affecting problem was "Knowledge and understanding of duties and structure of Sub-district Administration Organization" followed by "Information, documents and literature provided by the Sub-district Administration Organization", "People had no time to participate in local developing plan because they have their own duties", "Knowledge and understanding of local developing plan", "Supporting from the local leaders", "Corporation and supporting from Sub-district Administration Organization", "Public hearing", "Public relation and getting information", respectively.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความอนุเคราะห์ หลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาลัย จันทรพาณิชย์ รองศาสตราจารย์ ดร. จุริพร จันทรพาณิชย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันทา วีรกุลเทวัญ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร. ผดุงชาติ ยังดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรินทร์ ศิริอำพันธ์กุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านคือ คุณเคี้ยว อ่างสุพรรณ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล พังทวย คุณสุภชัย เอะน้อย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย และอาจารย์กระพัน ศรีงาน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ คุณสุริยันต์ สินชัย นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลบัวเงิน และ คุณสุภวัณษ์ คำศรีม่วง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ที่ให้การสนับสนุนการเข้ารับการศึกษาค้นคว้า และขอขอบคุณคุณแม่ครองทิพย์ ปราบพยัคฆมา และคุณพ่อวัฒนา บวรชาติ ที่เป็นกำลังใจด้วยดี ตลอดมา และขอขอบคุณ คุณชูชาติ ศรีลิ้ม ที่ได้ให้การช่วยเหลือในการตรวจสอบเอกสารรวมทั้ง การสนับสนุนในทุกด้าน

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา บุรพจารย์ คุณาจารย์ ญาติพี่น้อง และผู้ที่มีส่วนพุ่มพัก และเป็นกำลังใจในการศึกษา แก่ผู้วิจัย

ธเนศ ปราบพยัคฆมา

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	ข
ประกาศคณะกรรมการ	ฉ
สารบัญ	ช
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	32
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	46
บริบททั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	59
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5. สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	103
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	103
สมมุติฐานของการวิจัย.....	103
วิธีดำเนินการวิจัย.....	104
สรุปผลการวิจัย.....	104
อภิปรายผล.....	105
ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย.....	118
ภาคผนวก ข แบบสอบถามสำหรับการทำวิทยานิพนธ์.....	126
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม.....	134
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	136

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลและจำนวนพนักงานของแต่ละชั้น.....	28
2 จำนวนประชากรตำบลบัวเงิน.....	54
3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
4 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	68
5 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	68
6 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา.....	69
7 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม อาชีพ.....	70
8 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	71
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ด้านการกำหนดปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	72
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ด้านการให้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	73
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	74
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิบัติตามแผนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	75
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ด้านการติดตามและประเมินผลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	76
14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน พิจารณาเป็นรายด้าน.....	77
15 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชน จำแนกตาม เพศ.....	78
16 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชน จำแนกตาม อายุ.....	83
17 วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการกำหนดปัญหา กับอายุ โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	84

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
18	วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการให้ข้อมูล กับอายุ โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	85
19	วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิบัติตามแผน กับอายุ โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	86
20	วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการติดตามและประเมินผล กับอายุ โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	87
21	วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดแผน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	88
22	วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการให้ข้อมูล กับระดับการศึกษา โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	89
23	วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิบัติตามแผน กับระดับการศึกษา โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	90
24	วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ในการจัดทำแผน จำแนกตาม อาชีพ.....	91
25	วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการกำหนดปัญหา กับอาชีพ โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	92
26	วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิบัติตามแผน กับอาชีพ โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	94
27	วิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วม ด้านการติดตามและประเมินผล กับอาชีพ โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	96
28	วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนจำแนกตามสถานภาพ.....	98
29	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำในการมีส่วนร่วม.....	99
30	ปัญหาของการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น.....	101
31	ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วม.....	102

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 บทบาทของผู้ที่มีส่วนร่วม.....	14
2 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	16
3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	27
4 แสดงแนวทางการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	42

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งกำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี ไม่ต่ำกว่าปีละ หนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยให้ทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคือพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนด บทบาท อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อสะท้อนสภาพปัญหาของท้องถิ่นและการจัดทำแผนต้องอาศัยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 มาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังมีหน้าที่ประสานในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และเนื่องจากการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมีทั้งแผนพัฒนาระยะสั้นและระยะยาวที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลังและการปฏิบัติงานตามกฎหมาย กำหนด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และการดำเนินงานตามแผน ซึ่งความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้ และยังคงอยู่ในการกำกับดูแล และตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาคมอีกด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546, 11) ดังนั้นการวางแผนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะนำให้ท้องถิ่นนั้น

พัฒนา และเจริญก้าวหน้าตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ เพราะแผนพัฒนาท้องถิ่นจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้วิเคราะห์ถึงความต้องการสภาพปัญหาของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการพัฒนาท้องถิ่น โดยการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งประชาชนภายในท้องถิ่นนั้น ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นซึ่งแผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวจะแสดงถึง วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานี้เป็นการวางแผนที่จะพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาว ก่อนที่จะนำมาจัดทำแผนพัฒนาสามปี และจัดทำ แผนการดำเนินงานเพื่อดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่า แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับอำเภอและแผนพัฒนาระดับอำเภอ ซึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่น หลักการที่สำคัญที่สุดในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นคือการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาและกำหนดแนวทางในการพัฒนา ที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การกำหนดประเด็นปัญหาภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดปัญหา ซึ่งไม่เพียงแต่ปัญหาที่เป็นแ่งมุม อันเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น แต่ยังรวมต่อการกระจายผลประโยชน์ไปยังบุคคลอื่นในชุมชนนั้นๆ

องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นมีหน้าที่ให้บริการประชาชนตามอำนาจหน้าที่ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดตามกฎหมายกำหนด และยังมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 เพื่อเป็นการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสภาพการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินในปัจจุบัน ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากโครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน อันสืบเนื่องมาจากขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชน ในฐานะผู้วิจัย เป็นพนักงานส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน จังหวัดขอนแก่น ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่งมีหน้าที่ในการประสานในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและจากประชาคมในทุกหมู่บ้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ และประชาชนเข้าใจหลักในการจัดทำแผน

พร้อมเข้ามามีส่วนร่วม และสามารถนำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดครอบคลุมทุกด้านการพัฒนาภายในท้องถิ่น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน
4. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

สมมุติฐานของการวิจัย

1. เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ของประชาชน ที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของผู้นำท้องถิ่นกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
5. ใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูล แนวคิด และแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นให้ประสบผลสำเร็จ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยภายในเขตพื้นที่ตำบล บัวเงิน จำนวน 12,247 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนในตำบลบัวเงินทั้ง 17 หมู่บ้าน จำนวน 387 คน จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ ยามาเน่ (Yamane) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งหมู่บ้านเป็นชั้น (Strata) และแต่ละหมู่บ้านใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ
ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง
จังหวัดขอนแก่น

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง
จังหวัดขอนแก่น จำนวน 17 หมู่บ้าน

แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ องค์การ
บริหารส่วนตำบลบัวเงิน ที่เป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาตำบลไว้ข้างหน้ามีระยะเวลา 5 ปี

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบัวเงินซึ่งมีแนวทางการพัฒนาครอบคลุมระยะเวลา 3 ปีมีการปรับปรุงเป็นประจำทุกปี
ซึ่งแนวทางการพัฒนาต้องมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ประชาคมท้องถิ่น หมายถึง การประชุมของประชาชนในการกำหนดปัญหาความ
ต้องการและร่วมตัดสินใจในกิจกรรมที่จะบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมในการกำหนดปัญหา ร่วมให้ข้อมูล ร่วมวางแผน
ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น

ร่วมกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ประชาชนได้ช่วยกันเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านเพื่อที่จะนำมาบรรจุในแผนพัฒนาสามปี

ร่วมให้ข้อมูล หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนช่วยทางองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ร่วมคัดเลือกคณะกรรมการ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการจัดทำแผนระดับตำบลซึ่งประกอบด้วย 1) คณะกรรมการพัฒนาแผนท้องถิ่น 2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผน 3) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น

ร่วมปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจมนุษย์และสังคม 3) ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี 4) ด้านการเมืองการปกครอง

ร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามความสำเร็จของแผนพัฒนาท้องถิ่นในกิจกรรมด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจมนุษย์และสังคม 3) ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี 4) ด้านการเมืองการปกครอง

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลกับทางหมู่บ้าน

ภาวะผู้นำ หมายถึง การโน้มน้าวจิตใจให้ประชาชนตำบลบัวเงินเกิดความรู้สึกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จากทางองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินจัดขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้ มุ่งศึกษาและพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น รวมทั้งสภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

- 1.1 ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วม
- 1.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- 1.3 หลักพื้นฐาน และ ลักษณะของการมีส่วนร่วม
- 1.4 ประโยชน์และผลกระทบในการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 1.5 ระดับความเหมาะสมในกระบวนการร่วมของประชาชน
- 1.6 กระบวนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. องค์การบริหารส่วนตำบล

- 2.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.2 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.3 ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.4 ภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.5 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

- 3.1 ความหมายและความสำคัญของการวางแผน
- 3.2 ประโยชน์ของการวางแผน
- 3.3 ประเภทและลักษณะของการวางแผน
- 3.4 ขั้นตอน เทคนิค และหลักพื้นฐานในการจัดทำแผน
- 3.5 ข้อจำกัดในการวางแผน
- 3.6 แนวคิดหลักและประเภทของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
 - 4.1 ความหมายของผู้นำ
 - 4.2 แบบของผู้นำ
 - 4.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ
5. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ปัจจุบันสังคมหันมาให้ความสำคัญกับระบบ “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” มากขึ้น ซึ่งเป็นระบบที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจในกิจกรรมการพัฒนาของทางราชการ ที่จะมึผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเองภายในท้องถิ่นนั้น ในประเด็นแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน ดังนี้

วันชัย วัฒนศัพท์ (2545, 24 อ้างถึงในสถาบันพระปกเกล้า, 2548, 10) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่น้อยที่สุด คือ การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารว่ารัฐทำอะไรหลังจากได้ตัดสินใจเรียบร้อยแล้วแจ้งให้ประชาชนทราบ ถัดขึ้นมาคือการที่รัฐรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หลังจากให้ข้อมูลไปแล้วก่อนตัดสินใจ หรือที่รู้จักกันว่าคือประชาพิจารณ์ สูงขึ้นมาอีก คือ ประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องหรือในโครงการนั้น ๆ เพื่อให้เกิดข้อยุติโดยฉันทามติ และสูงที่สุดคือ การสามารถลงมติแต่ละคนทีละคนว่า “เอาหรือไม่เอา” ในกระบวนการประชามติ”

ไพศาล สรรสรวิสุทธิ์ (2547, 85) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชน ซึ่งการร่วมมือนี้ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน ในความคิด การตัดสินใจ และกำหนดเป้าหมาย รับผิดชอบต่อผลการดำเนินการต่างๆ และมีความรู้ดีกว่าตนเอง เป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น

จักรพงษ์ สงวนชม (2549, 24) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อันเป็น ผลประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน

สุเมธ พุทธนันท์เมธา (2549, 12) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การ ดำเนินการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด มาร่วมทำในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อคอยให้คำแนะนำและความคิดให้เป็นจุดเชื่อมโยง อันจะ นำมาซึ่ง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทั้งนี้ ทุกฝ่ายต้องสื่อสารแบบเปิดระดม ความคิดเพราะชุมชนย่อมมีทรัพย์สินอันทรงคุณค่าแอบแฝงอยู่ ถ้าครูหรือผู้บริหารใช้โอกาสให้เป็น ประโยชน์แล้วประโยชน์ก็จะตามมามากมาย เช่นการเกิดความสัมพันธ์ ประสิทธิภาพงาน และเป็น การสร้างสรรค์ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในชุมชน

จากความหมายข้างต้นการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ภายในชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างมีอิสระภาพ มีความเสมอภาคทุกคนภายในชุมชนมี สิทธิที่เท่าเทียมกัน ในการที่จะเป็นการพัฒนาชุมชนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของคน ภายในชุมชนนั้น

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

จุดสำคัญในการพัฒนาด้านต่างๆนั้นจะเกิดความสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชนนั้นเพื่อที่การพัฒนาจะเกิดผลตรงตามความต้องการของชุมชนนั้น ซึ่ง ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เจษฎา หล้าคำ (2549, 17) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล ที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในการ วิเคราะห์ปัญหาของชุมชนเอง และหาวิธีการแก้ไขอย่างเหมาะสม
2. การมีส่วนร่วมทำให้เกิดพลังการต่อรอง เกิดการยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ ได้อย่าง กลมกลืนกัน
3. เป็นการส่งเสริมบทบาทหน้าที่ด้านต่างๆให้กับชุมชน
4. ส่งเสริมให้ชุมชนทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวิธีการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่ กระบวนการกระจายอำนาจจากศูนย์กลางสู่ท้องถิ่นในอนาคต และเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ของประเทศได้อย่างแท้จริง

เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของกระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ชีรพงษ์ แก้วหาญ (2543, 147) ได้อธิบายถึงกระบวนการเสริมสร้างชุมชน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีความสำคัญ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและเป็นสิทธิมนุษยชน ดังนั้นการดำเนินการพัฒนาจึงควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยเหตุผล 4 ประการคือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดความจำเป็นพื้นฐาน ช่วยให้กลุ่มที่ถูกกีดกันทางเศรษฐกิจ สังคมได้มีโอกาสเสนอสิ่งที่ตนเองต้องการต่อผู้ที่จัดทำนโยบายการพัฒนา และมีโอกาสได้รับการพัฒนายกระดับฐานะให้สูงขึ้นพ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยให้รัฐบาลสามารถระดมทรัพยากรภายในท้องถิ่น เช่น ความรู้ ทักษะบุคคล และแม้แต่ที่ดินและทุนที่ใช้ในโครงการพัฒนา

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยปรับปรุงสินค้าและบริการ ตลอดจนการกระจายรายได้ให้ดีขึ้น และการมีจิตสาธารณะที่มีสุขภาพดี

2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยสนองความต้องการทางจิตวิทยาของประชาชน จากการที่ได้มีอิทธิพลในการตัดสินใจต่อเนื้อเรื่องที่ผลกระทบต่อชีวิตและการทำงาน

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน ทฤษฎีระดมสร้างขวัญของคนในชาติ ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน

การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียนเพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาจากการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะเกิดผลดี ผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะเรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่า ลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Need, 1954, 18 อ้างถึงใน อัครบุตร อัครสุขบุตร, 2548, 23) คือความต้องการของคนเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปหามาก มีทั้งหมด 5 ระดับ

1. ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการทางด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ได้แก่ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายจากร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงาน หรือมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

3. ความต้องการทางด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการทางด้านความรัก ความต้องการที่ต้องการให้สังคมยอมรับว่า คนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการที่จะมีเกียรติยศ ชื่อเสียง ได้แก่ความต้องการความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูง ที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเอง ในเรื่องความรู้ ความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

5. ความต้องการความสำเร็จแห่งตน เป็นความต้องการในระดับสูง ซึ่งความต้องการที่ยากจะให้เกิดความสำเร็จทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้เป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นไปในแนวทางที่ดีที่สุดตามที่ตนคาดหวังไว้

การเกลี้ยกล่อมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยเฉพาะถ้าวิธีเกลี้ยกล่อมมีความน่าสนใจและตรงตามความต้องการพื้นฐานของประชาชน และนอกจากวิธีเกลี้ยกล่อมแล้ว ความเคารพศรัทธาที่มีผู้เกลี้ยกล่อมก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ได้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่า ในสังคมไทยมีหลายบุคคลและหลายสถาบันที่อยู่ในเคารพศรัทธาของคนในสังคม สามารถโน้มน้าวจิตใจของประชาชนไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้หนึ่งในจำนวนนั้นคือ พระสงฆ์

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ

พิพัฒน์ ลาภปรารณา (2546, 24) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติไว้ ดังนี้ คนเรามีความต้องการทางกายและทางใจ ถ้าคนมีขวัญดีผลการทำงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็จะต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่นการไม่เอาเปรียบ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะเกิดความสำนึกในความรับผิดชอบอันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญ ส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่มคั้งนั้น จะเห็นได้ว่าขวัญของคนเรา โดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีนั้นย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้เช่นกัน

3. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร

การใช้ระบบการบริหารในการระดมความร่วมมือ เป็นวิธีหนึ่งที่ยั่งยืนเพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดในเรื่องการบริหาร เพราะธรรมชาติของคนถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจ โดยไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบาย และความจำเป็นร่วมกันของรัฐ เพราะการใช้ระบบการบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย

4. ทฤษฎีสถิตภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย

ชนพรรณ ธานี (2542, 25 อ้างถึงในชัยยุทธ รัตนประทุม 2544, 41) กล่าวว่า ทฤษฎีสถิตภาพการพัฒนาและการแพร่กระจายนี้ได้ให้ความสำคัญแก่ปัจจัยที่มีแนวโน้มชุมชนใด จะเป็นชุมชนที่มีความเจริญจะต้องมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดศักยภาพ 6 ประการ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ มีทรัพยากรธรรมชาติมากมายและต้องมีความรู้ในการจัดการ ดังนั้นตัวแปรร่วมการอบรมจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับด้วย
2. ทรัพยากรมนุษย์ ประชาชนของชุมชนต้องมีความรู้ มีทักษะและเทคโนโลยี ย่อมทำให้ชุมชนเจริญขึ้น
3. องค์กรทางสังคม ชุมชนใดมีองค์กรทางสังคมมากและมีความเข้มแข็งทาง โครงสร้าง และการจัดการย่อมมีศักยภาพในการพัฒนาสูงกว่า
4. ภาวะผู้นำชุมชนใดที่มีผู้นำย่อมมีศักยภาพที่สูงกว่าชุมชนอื่น แต่ก็ขึ้นอยู่กับสภาพ การปฏิบัติงานของผู้นำว่ามีคุณภาพเพียงใด ในการสร้างกระบวนการจัดระเบียบสภาพภายในองค์กร ของตนเองให้มีแผนปฏิบัติเป็นไปด้วยกัน
5. เครือข่ายสังคม ชุมชนใดที่มีชาวบ้านที่ติดต่อราชการ และภายนอกมากย่อมมี ศักยภาพในการจัดการมากกว่า
6. การฝึกอบรม ชุมชนใดมีประชากรมารับการอบรมสูงมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้ชุมชน นั้น มีการพัฒนาสูงกว่าเพราะรู้จักเอาประโยชน์ รู้จักการจัดการมากกว่า

สรุปได้ว่าทฤษฎีที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ได้กล่าวถึงกระบวนการที่ส่งเสริมให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน แต่ทางหน่วยงานหรือองค์กร ต่างๆที่เป็นต้นเรื่องต้องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนโดยการใช้เทคนิคต่างๆ รวมถึง การพิจารณาความเป็นไปได้ของสิ่งที่จะต้องนำมาประกอบในการที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วม ประสบผลสำเร็จมากที่สุด แต่มีทฤษฎีการพัฒนาการแพร่กระจายที่เน้นให้มีการสร้างความเข้มแข็ง ของคนในชุมชนก่อนแล้วจึงจะเกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในที่สุด

หลักพื้นฐานและลักษณะของการมีส่วนร่วม

หลักพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ตาม เอกสารประกอบการฝึกอบรม โครงการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน (แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549, 23) ได้ให้หลักพื้นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ 10 ประการคือ

1. เชื่อว่ามนุษย์มีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน
2. เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนไม่ได้ชั่วตั้งแต่เกิด โดยเหตุที่เขาอยากจนนั้นมีใช้กรรมเก่า
3. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ เพราะถ้ามีการใช้เทคโนโลยีที่มนุษย์ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมรับรู้ หรือเข้าใจพอเพียงก็อาจจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร หรือตรงข้ามกับใช้เพื่อทำลายเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง
4. เชื่อว่าชาวชุมชนต่างๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ในระดับหนึ่ง บางเรื่องที่ชาวชุมชนยึดถือจึงต้องค่อยๆ ให้ปรับตัวผสมผสานกับวิทยาการภายนอก
5. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถในการพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
6. เชื่อว่าตนเองต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อย และชาวบ้านเองก็ต่างกันอยู่บ้าง ดังนั้นการจะให้ส่วนร่วมจะเอาแต่ใจเราเองไม่ได้
7. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโดยตรง
8. ไม่มีสิ่งใดที่ได้มาฟรี ต้องแลกเปลี่ยนกัน มีเสียบ้าง เพื่อที่จะได้มา
9. มีส่วนร่วมต้องนึกถึงใจผู้อื่นให้มาก

ประโยชน์และผลกระทบในการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน มีประโยชน์ ต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานเป็นอย่างมากซึ่ง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจให้ดีขึ้นซึ่งจะเป็นการช่วยในการคาดเดาถึงปัญหา และจะพิจารณาถึงการแก้ปัญหาที่คิดว่า
2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายและความล่าช้า
3. เมื่อเกิดการมีส่วนร่วมที่ดีแล้ว สามารถนำผลไปปฏิบัติงานได้ง่ายกว่า
4. ส่งเสริมให้โครงการที่นำไปปฏิบัติยั่งยืน
5. หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าอย่างรุนแรง
6. มุมมองว่ามีความเสี่ยงลดลง

7. เป็นการพัฒนาประชาสังคม โดยทำให้กลุ่มประชาสังคมกลับสู่การทำงานของกระบวนการซึ่งจากประ โยชน์ของการมีส่วนร่วม (สถาบันพระปกเกล้า, 2548, 14)

ผลกระทบในการมีส่วนร่วม

ผู้ที่สามารถมีส่วนร่วมได้อาจเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากโครงการหรือการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาจหมายถึง

1. บุคคล หรือ กลุ่มคนซึ่งมองว่าเขานั้นมีสิทธิและมีผลประโยชน์ที่ควรมีส่วนร่วมในกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ

2. กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงหรือโดยอ้อม

3. คนที่สามารถก่อให้เกิดผลกระทบ

4. ลูกค้าหรือผู้รับบริการคือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย แต่ไม่ใช่ว่าผู้มีส่วนได้เสียทุกคนคือลูกค้าผู้มีส่วนได้เสีย

หลักการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

แนวทางหรือวิธีการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

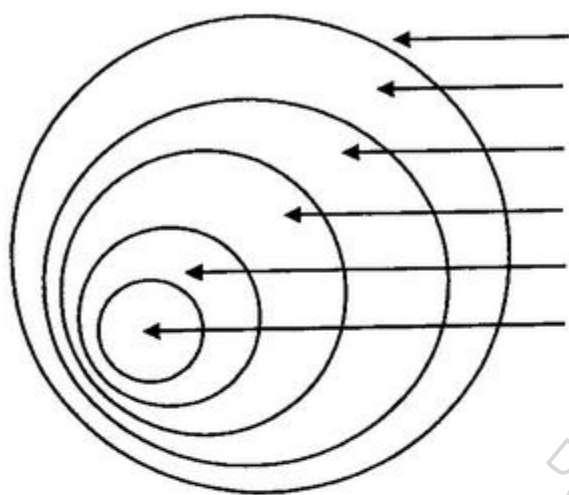
1. ให้ประชาชนหรือสาธารณะพิจารณากันเองว่าใครเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ส่งข้อมูลโครงการออกไปให้ทราบ แล้วให้คนที่สนใจได้พิจารณาด้วยกันเอง

2. วิเคราะห์จากเอกสารที่ใช้ก่อนการตัดสินใจ โดยทบทวนเอกสารการตัดสินใจในอดีต เช่น รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น และดูว่าใครบ้างที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่คล้ายคลึงกันในอดีต (ส่วนนี้หมายถึงในสหรัฐอเมริกาสำหรับประเทศไทยอาจจะนำมาใช้ได้บ้างเท่านั้น เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมของเรายังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วม

3. สอบถามคนอื่น ๆ ให้ผู้คนที่ต้องถิ่นช่วยพิจารณา สอบถามบุคคลอื่นว่าคนที่เขารู้จักนั้นมีใครอีกที่น่าจะจำเป็นที่เข้ามามีส่วนร่วมจากการที่เขาอาจจะ ก. อยู่ในตำแหน่ง (มีบทบาทในองค์กรที่มีผลกระทบหรือมีอิทธิพล) หรือ ข. เป็นที่ยอมรับนับถือ (มีอำนาจอยู่เบื้องหลัง) หรือ ค. ได้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในอดีตในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน

4. พิจารณานบนพื้นฐานของความรู้ของเจ้าหน้าที่ ใช้ความรู้ของกลุ่มหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรในเรื่องของประเด็นและชุมชนเพื่อที่จะพิจารณาหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่น่าจะเป็นไปได้

บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วม



ผู้ไม่แสดงอารมณ์ออกมา/ไม่แปลกใจ
ผู้สังเกตการณ์
ผู้ให้คำแนะนำ
ผู้ตรวจสอบเทคนิค
ผู้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน
ผู้ร่วมตัดสินใจ

ภาพประกอบ 1 แสดงบทบาทของผู้ที่มีส่วนร่วม
ที่มา (สถาบันพระปกเกล้า, 2548, 17)

วงรอบของการมีส่วนร่วม แบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. ผู้ร่วมตัดสินใจ
 - 1.1 เป็นผู้มีอำนาจในการโต้แย้งอย่างแท้จริงหรือการจะนำโครงการไปปฏิบัติไม่
อาจจะเกิดขึ้นได้โดยปราศจากการสนับสนุนของเขา
2. ผู้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน
 - 2.1 เป็นกลุ่มที่มีการจัดตั้งรวมกลุ่ม หรือปัจเจกที่กระตือรือร้นซึ่งมีความสนใจ เอาใจ
ใส่อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการตัดสินใจและจะเข้ามามีส่วนร่วม อาจจะในกระบวนการนี้ หรือผ่านทาง
กระบวนการอื่น ๆ เช่น องค์กรอื่น ระดับอื่นของภาครัฐ ทางศาล ทางสื่อมวลชน เป็นต้น ดังนั้นเรา
จึงควรที่จะเปิด โอกาสให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในกระบวนการของเราเสียเลย
3. ผู้ตรวจสอบทางเทคนิค
 - 3.1 จะเป็นผู้มีบทบาทอย่างแข็งขัน (อาจจะในฐานะผู้ร่วมตัดสินใจ หรือ มีอำนาจ
หรือมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจ) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการศึกษาของเรา แต่จะไม่เกี่ยวกับ
เนื้อหาของการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ
4. ผู้ให้คำแนะนำ
 - 4.1 จะเป็นผู้มีบทบาทเกี่ยวกับประเด็น โดยจะเข้ามามีส่วนร่วมประชุม หรือเขียน
รายงาน แต่จะไม่อุทิศเวลา อุทิศชีวิตในเรื่องนี้

5. ผู้สังเกตการณ์

5.1 จะเป็นผู้ติดตามอ่านข่าวหนังสือพิมพ์และอ่านจดหมายข่าวซึ่งเขาจะขังเฉย ๆ อยู่ถ้าเขาดู แล้วว่ายังไม่มียะไรผิดปกติมากมายนัก แต่ถ้าเขาคิดว่ามีสิ่งใดไม่ถูกต้องเมื่อใด เขาก็จะกลายเป็นผู้เสนอแนะให้คำแนะนำ หรือแม้แต่กลายเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างเอาจริงเอาจัง

6. ผู้ไม่แสดงอารมณ์ออกมาด้วยไม่รู้สึกละเอียด

6.1 การที่เขาไม่รู้สึกละเอียดเพราะเราได้ให้ข้อมูลเขาอยู่ตลอดเวลาที่ “การไม่แสดงอารมณ์” เกิดจากการที่เขาได้ตัดสินใจเลือกที่จะไม่เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่เขาอาจจะมึบบทบาทในประเด็นอื่น ๆ เช่น เรื่องของโรงเรียน หรือเรื่องของที่อยู่อาศัย เป็นต้น

โดยสรุปกรอบของการมีส่วนร่วม ที่แตกต่างกันอาจจะมีแนวทางที่ไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจที่สำคัญ เทคนิคที่ไม่เหมือนกันอาจนำมาใช้ในวงรอบที่แตกต่างกัน

ข้อดีของการมีส่วนร่วม

1. ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ การมีส่วนร่วมกันทำกิจกรรมทำให้แต่ละฝ่ายได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างในรูปร่าง ความรู้ นิสัย ค่านิยม
2. ทำให้งานที่ยากบางอย่างสำเร็จขึ้นมา งานหลายอย่างหากทำเพียงผู้เดียว หรือทำน้อยคนอาจไม่สำเร็จ ต้องให้ผู้มาร่วมงานหลายคนจึงจะสำเร็จ เช่นการสร้างบ้าน สร้างเจดีย์
3. ทำให้บุคคลคิดช่วยตนเอง เพราะถ้ารัฐเป็นฝ่ายทำให้ก็จะรอความช่วยเหลือหากมาร่วมกันพิจารณา อาจทำบางสิ่งได้เอง และจะร่วมกันดูแลรักษาสิ่งนั้นมากขึ้น
4. ทำให้ความช่วยเหลือนั้นตรงกับที่ต้องการ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและความต้องการ จึงไม่เกิดปัญหาที่สร้างไว้เพื่อใช้แล้วไม่ใช่ให้เกิดประโยชน์ เช่นที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
5. มักทำให้ประหยัดทรัพยากรลงได้ เพราะการช่วยเหลือตรงกับความต้องการที่จะใช้ และยังมีแรงงานจากการมีส่วนร่วมมาช่วยได้ อาจมีบ้างการมีส่วนร่วมอาจวุ่นวายถ้าไม่มีการจัดการที่ดี
6. ทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ การมาร่วมคิดร่วมทำ ทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันดูแลรักษาซ่อมแซม และมีความภูมิใจในสิ่งที่ตนร่วมกันทำขึ้นมา
7. เพิ่มทางเลือกที่ดีเพื่อการตัดสินใจ การได้รับรู้ในโครงการอย่างละเอียดทำให้ช่วยกันหาทางเลือกหลายทางที่สมบูรณ์และเหมาะสมที่สุด ทำให้เกิดผลเสียน้อยลง
8. เกิดการสร้างฉันทามติ หรือการเห็นพ้องต้องกันขึ้นมาได้

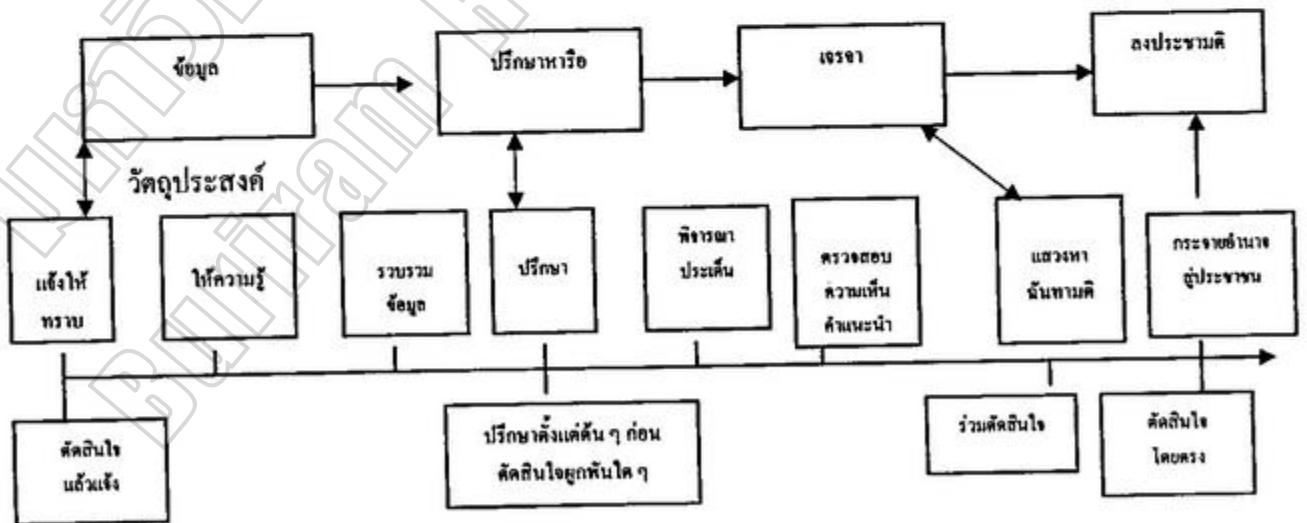
9. ทำให้ชุมชนหรือสังคมเข้มแข็ง เพราะชุมชนที่เข้มแข็งควรต้องมีส่วนร่วมกัน
 คัดสินใจร่วมกัน

10. ทำให้การดำเนินงานของชุมชนหรือสังคมนั้น โปร่งใส เพราะการมีส่วนร่วมจะทำให้การทุจริตนั้น ได้ยาก

ข้อเสียของการมีส่วนร่วม

1. ทำให้กิจกรรมงานต่างๆล่าช้าหรืออาจไม่เกิดขึ้นเพราะจะต้องหาทางให้แต่ละฝ่ายทราบเรื่อง และร่วมคิดร่วมทำ
2. ทำให้แต่ละฝ่ายขัดข้อง การที่ต้องมานั่งอภิปราย มาแสดงข้อดีข้อเสีย มักเกิดการขัดข้องในอารมณ์ หากที่ประชุมไม่มีความเป็นประชาธิปไตย
3. ทำให้เสียทรัพยากร โดยเฉพาะงบประมาณที่ต้องใช้ เพื่อการมีส่วนร่วมไปมาก
4. การมีส่วนร่วมทำให้แตกความสามัคคี ในกรณีบุคคลในบางวัฒนธรรมที่ต่างคนต่างอยู่จะสงบดี แต่เมื่อมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต้องแสดงความคิดเห็น
5. ทำให้ต่างฝ่ายต่างเสียเวลา เพราะการมีส่วนร่วมมักต้องมาประชุมกันการนัดหมายมักไม่ตรงต่อเวลา เสียเวลานาน
6. การมีส่วนร่วมที่แฝงเร้นด้วยวัตถุประสงค์อื่น จะทำให้วิถีการมีส่วนร่วมสูญเปล่า

ได้เช่น ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมระดมความคิดต่างๆ
 ระดับความเหมาะสมในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีตั้งแต่ต่ำที่สุดคือการให้ข้อมูล ไปจนถึงสูงที่สุด คือ การลงประชามติดังแผนภาพ



ภาพประกอบ 2 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ที่มา : (คัดแปลงจากสถาบันพระปกเกล้า , 2548, 23)

ความเหมาะสมในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

กฎเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาตัดสินใจว่าเมื่อไรเราจำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่มีสามารถสรุปได้ทั้งหมด 10 ประการ ดังนี้

1. การตัดสินใจนั้น มีผลกระทบอย่างสำคัญหรือไม่
2. การตัดสินใจนั้น จะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น ๆ หรือไม่
3. การตัดสินใจนั้น จะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์เฉพาะหรือไม่
4. การตัดสินใจนั้น จะไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราวหรือประเด็นที่มีข้อขัดแย้งเดิมอยู่แล้ว

หรือไม่

5. ตรวจสอบว่ายังมีความเห็นที่ไม่ลงรอยกันอย่างสำคัญหรือความไม่แน่นอนอะไรหรือไม่เกี่ยวกับด้านเทคนิคที่เป็นปัญหาการตัดสินใจ

6. การตัดสินใจนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อ หรือเป็นปัญหาทางเทคนิคล้วน ๆ เช่น ถ้าการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กับความเชื่อหรือมีความเห็นที่ไม่ลงรอยว่า ควรจะให้ความสำคัญต่อความเชื่อหรือค่านิยมใดหรือไม่

7. การตัดสินใจอาจมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือสุขภาพอนามัยของสาธารณชนหรือผู้ปฏิบัติงานหรือไม่

8. การตัดสินใจต้องการการสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติได้หรือไม่

9. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการทำการตัดสินใจหลังฟังข้อมูลแล้วหรือไม่

10. การตัดสินใจอยู่ในอำนาจของศาลตามกฎหมายหรือกติกาคำสั่งให้สาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมหรือไม่

กระบวนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

เครื่องมือและวิธีการในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเครื่องมือและวิธีการสำหรับสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วม ควรต้องทำความเข้าใจและมีความชัดเจนแบบประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ก่อน

1. ความชัดเจนในสิ่งที่คุณต้องการจะบรรลุความสำเร็จร่วมกับสาธารณชนในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ และ ฅ.จุดไหนในกระบวนการตัดสินใจ (เวลาและลำดับขั้นตอน) ที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย
2. คุณจะใช้ข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างไร เช่น ข้อมูลจะช่วยคุณในการตัดสินใจขอบเขตวิถีทางเลือกอื่นที่กำลังพิจารณา หรือช่วยในการเลือกระหว่างวิถีทางเลือกอื่นนั้น ๆ
3. ใครน่าจะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก และระดับการมีส่วนร่วมที่เขาเรียกร้องน่าจะเป็นอยู่ระดับไหน
4. สถานการณ์พิเศษอื่นๆ ที่มีอิทธิพลกับทางเลือกด้านเทคนิคหรือไม่ เมื่อผู้ดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความชัดเจนในประเด็นข้างต้นแล้ว จึงสามารถตัดสินใจเลือกเครื่องมือและวิธีการของการมีส่วนร่วม ซึ่งเริ่มจากน้อยที่สุดไปมากที่สุด ดังนี้

1. กลไกการให้ข้อมูล

1.1 การบรรยายสรุป

เป็นการพบกันตัวต่อตัวและเป็นกลุ่มย่อยระหว่างผู้จัดทำโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีประโยชน์มากต่อการสร้างความสัมพันธ์ต่อการจัดการ/การจัดแสดงรูปแบบนี้จะดียิ่งขึ้นถ้าเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมและมีบุคลากรของโครงการคอยให้ คำอธิบาย

1.2 การจัดทำสารคดีต่าง ๆ

สารคดีจะเป็นเรื่องที่คุณต้องเขียนเกี่ยวกับกระบวนการและหัวข้อในการประชุมครั้งนี้แต่ไม่อาจจำกัดหรือควบคุมเนื้อหาของข่าว อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่คุณให้คือสื่ออาจจะมีผลต่อข้อมูลที่สาธารณชนจะนำมาเสนอได้ข่าวเหล่านี้จะมีความน่าเชื่อถือมากกว่าข่าวที่ถูกพิมพ์ขึ้นมาเอง ความสามารถในการนำเสนอข่าวนี้จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของสื่อในแต่ละพื้นที่ เป็นการง่ายกว่าการที่จะกระจายข่าวในชุมชนชนบท

1.3 การจัดทำและนำเสนอข้อมูลสมัยใหม่

การจัดทำและนำเสนอข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจะช่วยลดค่าใช้จ่ายและมักจะเป็นที่นิยมของผู้ที่คุ้นเคยกับอินเทอร์เน็ตข้อจำกัด/ปัญหาที่พบคือ ทุกคนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้หรือไม่ ซึ่งปัญหานี้ได้อยู่ที่ด้านเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความสับสนในการใช้ด้วย การส่งรายงานด้านเทคนิค/รายงานด้านสิ่งแวดล้อมไปทางไปรษณีย์รายงานจะดียิ่งขึ้นถ้ามีบทสรุปที่สมบูรณ์แนบไปด้วย การแถลงข่าวข้อดีของการแถลงข่าวคืออาจมีการนำเสนอเนื้อความที่สำคัญในช่วงข่าวภาคค่ำแต่สื่อต่าง ๆ มักจะทำข่าวต่อเมื่อมีบุคคลสำคัญปรากฏตัวหรือต้องเป็นข่าวสำคัญเท่านั้น

1.4 จดหมายข่าว

เป็นแนวทางสำคัญที่ทำให้คนได้ติดตามการทำงานขององค์กร ได้ตลอดเข้าของโครงการเป็นผู้ควบคุม ข้อความ จึงสามารถนำเสนอให้ลึกเท่าใดก็ได้ประโยชน์ของจดหมายข่าวขึ้นอยู่กับคุณภาพของการเขียนและการนำเสนอการส่งจดหมายข่าวอาจเป็นไปได้โดยการส่งข่าวทางอินเทอร์เน็ตแต่ต้องมีฐานข้อมูล (เกี่ยวกับผู้รับ) ที่ดี

1.5 แผ่นพับใบแทรกทางหนังสือพิมพ์

เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่มุ่งไปยังตลาดที่ใหญ่กว่าจดหมายข่าวเข้าของโครงการเป็นผู้ควบคุมข้อมูลประโยชน์ของแผ่นพับขึ้นอยู่กับคุณภาพของการเขียนและการนำเสนอสามารถแนบแบบสอบถามไปได้ด้วย

1.6 การจัดทำชุดแถลงข่าว

เป็นการจัดทำข้อมูลข่าวเพื่อส่งให้แก่ผู้สื่อข่าวในเรื่องเกี่ยวกับงานและการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของโครงการเพื่อให้ผู้สื่อข่าวเขียนได้ง่ายขึ้นการออกข่าวตามสื่อบริการประชาสัมพันธ์เป็นการทำในตลาดที่ใหญ่กว่า ซึ่งมีการแข่งขันกับผู้อื่นเรื่องเวลา ช่วยดึงความสนใจของคนด้วยความบันเทิง หรือความต้องการหน่วยงานให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยการสื่อสารอย่างต่อเนื่องกับชุมชนจะช่วยให้ได้ความคิดเห็นตอบรับจากชุมชน

1.7 ตารางข่าวอิเล็กทรอนิกส์

มีประโยชน์ แต่อาจมีปัญหากการเข้าถึงสะดวก รวดเร็วสามารถส่งข่าวสารได้อย่างทั่วถึง สำหรับผู้ใช้อิเล็กทรอนิกส์ได้

2. กลไกการปรึกษาหารือ

เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งมีตัวอย่างเครื่องมือและวิธีการที่สามารถใช้ได้ดังนี้

2.1 การบริการ โทรศัพท์สายด่วน

โทรศัพท์สายด่วนเป็นที่รู้จักกว้างขวางและสามารถจะเข้าถึงบุคคลที่มีความรู้และให้ข้อมูล กับเราได้ประโยชน์และข้อมูลที่จะได้รับจากการใช้โทรศัพท์สายด่วนขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญและความรู้ของผู้รับสายหรือผู้ที่เราคุยด้วยสามารถใช้ร่วมกับระบบการ โหวด โดยการกดหมายเลขเพื่อให้ได้คำตอบเฉพาะได้

2.2 กลุ่มที่ปรึกษาประชาชน/คณะทำงานเฉพาะกิจ

กลุ่มที่ปรึกษาประชาชนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้มากที่สุด ในกระทรวงพลังงานของ ประเทศสหรัฐอเมริกาจะได้ผลดีเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันมากนักจาก

เรื่องหนึ่งสู้อีกเรื่องหนึ่งและจะไม่ได้ผลดีถ้าพวกเขาที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากในแต่ละเรื่อง กระบวนการนี้จะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีความเข้าใจและสื่อสารกันเองมากขึ้น - พวกเขาจะได้รับอิทธิพลจากความคิดเห็นของกันและกัน

2.3 ปัญหาของกลุ่มที่ปรึกษา

กลุ่มอาจประกอบไปด้วยคนที่มีลักษณะนิสัยแตกต่างกันมาก ซึ่งทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปได้ยาก ยากที่จะรักษาระดับความสนใจและความกระตือรือร้นหลังจากเวลาผ่านไป กลุ่มที่ปรึกษาอาจพยายาม ตัดสินใจเอง มิใช่แค่ให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเฉพาะกิจมีส่วนคล้ายกับกลุ่มที่ปรึกษาประชาชน แต่พวกเขามีงานนี้เป็นงาน หลักและจะสลายตัวเมื่องานเสร็จสิ้น คณะทำงานเฉพาะกิจมีหน้าที่ในการคลี่คลายปัญหาคำเนิการ และ รักษาบรรยากาศที่ก่อให้เกิดพลัง

2.4 การสัมภาษณ์

เป็นเทคนิคที่มีประโยชน์มากที่สุด แต่เป็นหนึ่งในเทคนิคที่นำไปใช้น้อยที่สุดผู้ดำเนินโครงการสามารถจัดให้มีการสัมภาษณ์ ในช่วงที่สำคัญของขั้นตอนต่าง ๆ ผู้ถูกสัมภาษณ์จะช่วยบอกเหตุการณ์หรือเหตุผลที่เขาไม่สามารถบอกแก่คุณได้ในการประชุม ซึ่งอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับองค์กรของเขา และการสื่อสารกันภายในและระหว่างกลุ่มต้องแน่ใจว่าคนที่เราสัมภาษณ์เป็นตัวแทนของความเห็นที่หลากหลายเป็นเทคนิคที่ใช้เวลามากเราจะเรียนรู้ได้มาก แต่บุคคลภายนอกจะไม่สามารถรับรู้ถึงเรื่องที่ถูกพูดได้

2.5 กระบวนการกลุ่มโนมิแนล

เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการอีกอย่างหนึ่ง ผู้เข้าร่วมหนึ่งคนในวงสามารถแสดงหนึ่งความคิดได้เพื่อให้คนอื่น ๆ พิจารณาจนกว่าทุกคนจะขอผ่าน กระบวนการนี้จะมีการบันทึกทุกความคิดลงบนกระดาษ(Flip Chart) เป็นการสนทนากันสั้น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนเข้าใจความคิดเห็นต่าง ๆ อาจนำความคิดมารวมกัน ได้มีกระบวนการจัดลำดับคะแนนความคิดเห็นที่ดีที่สุดจากมากที่สุดคือ 5 ไปหาน้อยที่สุด คือ 1 กระบวนการนี้เหมาะสำหรับการปะติดปะต่อความคิดโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยให้เราเห็นว่าความเห็นใดเป็นที่ยอมรับได้มากที่สุดเป็นกระบวนการที่คล้ายคลึงกับการแสดงผลความนิยม ความคิดที่ดีที่สุดอาจถูกมองข้ามไปการเปิดให้เข้าชมหรือการเปิดบ้าน เป็นเทคนิคที่นิยมมาก โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการกลไกที่ใช้คือ จัดในห้องประชุมขนาดใหญ่เช่น ห้องประชุมโรงเรียนจัดเป็นซุ้มหรือเป็นสถานีๆ โดยให้แต่ละจุดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ให้บุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อนั้น ๆ ประจำอยู่ที่ซุ้มเพื่อช่วยอธิบายให้ข้อมูลเตรียมกระดาษ(Flip Chart)ไว้เพื่อจดบันทึกความคิดเห็นในแต่ละซุ้มหรือให้ผู้เข้าชมตอบแบบสอบถามหรือจัดบุคลากรไว้บันทึกความคิดเห็น ใช้ได้ดีในกรณีที่มีคนสนใจมากให้ออกาสคนที่

ต้องการข้อมูลเฉพาะบางอย่างได้หาข้อมูล โดยไม่จำเป็นต้องฟังการอภิปรายทั้งหมดมักจะมีการสนทนาที่ลึกซึ้งระหว่างบุคคลที่มีความสนใจสูงนักกิจกรรมไม่ชอบ การเปิดบ้าน เพราะไม่สามารถเข้าถึงผู้เข้าชมทุกคนได้ การเปิดบ้าน สามารถจะนำมาใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ได้ เช่น การเปิดบ้าน ในตอนบ่ายแล้วต่อด้วยการประชุมตอนค่ำ หรือ การเปิดบ้านในห้องหนึ่งและการประชุมในห้องหนึ่ง

2.6 โทรทัศน์ชุมชนหรือโทรทัศน์คามสาย

ชุมชนบางแห่งที่มีช่องสัญญาณของตัวเองอาจใช้วิธีการนี้ได้ แต่อาจมีจำนวนผู้ชมน้อยอาสาสมัครที่ทำงานในส่วนนี้อาจใช้ช่องทางนี้โดยมีผลประโยชน์แอบแฝงทางการเมืองอยู่ การประชุมทางไกลโดยระบบสารสนเทศค่อนข้างมีความซับซ้อนทางเทคนิค มีแต่องค์กรใหญ่เท่านั้นที่มีเทคโนโลยีที่ดีและมีประสิทธิภาพพอวิธีการนี้กำลังเติบโต แต่ยังไม่นิยมมากเท่าไร การประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่เป็นขั้นตอนทางกฎหมายแทนที่จะช่วยแก้ปัญหา แต่มักจะเป็นเหตุฉุกเฉินความขัดแย้งให้เพิ่มมากขึ้นผู้จัดจะจัดเตรียมห้องประชุม และอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ไมโครโฟนในการอภิปรายประชาสัมพันธ์ อาจไม่จำเป็นต้องเหมือนกับประชาสัมพันธ์ที่เป็นอยู่

2.7 ข้อกำหนดตามกฎหมายสำหรับการจัดประชาสัมพันธ์

เจ้าหน้าที่ผู้รับฟังความคิดเห็นควรทำตัวเป็นกลางต้องการบันทึกความคิดเห็นอย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกโดยเสียงหรือการจดบันทึกที่มีการประกาศกำหนดการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าพอสมควรรูปแบบทางเลือกอื่นของการประชุมได้ที่สามารถทำได้คือเปิดโอกาสให้มีการโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นใช้รถตู้จัดการประชุมใจกลางเมืองจัดการสนทนากลุ่มย่อย โดยให้แต่ละกลุ่มบันทึกเสียง

2.8 การซื้อโฆษณา

คือหนึ่งในวิธีที่ทำให้มั่นใจได้ว่าข้อความของเราจะถึงประชาชนส่วนใหญ่ให้โอกาสคนได้มีส่วนร่วม โดยอาจแนบแบบสอบถาม ซึ่งสามารถดัดส่งกลับมาได้คุณค่าประโยชน์ของการซื้อโฆษณาคือหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถว่าสิ่งนั้นเป็นที่ดึงดูดหรือไม่หรือตรงกับความสนใจของคน โฆษณาที่สนับสนุนจุดยืนของใครคนใดคนหนึ่งอาจก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีการใช้เงินไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้ ควรต้องระวังอย่างไรก็ตาม คนมักชื่นชอบการใช้โฆษณาประชาสัมพันธ์

2.9 การประชุมสาธารณะ

เป็นเทคนิคที่ใช้กันมากที่สุดในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมแต่การประชุมใหญ่ ๆ มักจะมีปัญหาคล้าย ๆ กับประชาสัมพันธ์ดังนั้น ต้องแน่ใจว่าบทสรุปการประชุมเป็นเพียงข้อสรุปของสาธารณะเท่านั้น มิใช่บทสรุปของกระบวนการทั้งหมดควรพิจารณาจัดกิจกรรมอื่น ๆ

เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมควบคู่กับการประชุม เช่น การเปิดบ้าน หรือการโทรศัพท์แสดงความ
 คิดเห็น เป็นต้น สามารถนำรูปแบบการประชุมอย่างมี ปฏิสัมพันธ์มาใช้ร่วมด้วยหากเป็นไปได้
 เช่นการแบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ หรือการให้แต่ละกลุ่มรายงานบทสรุปกรณีที่มีผู้ไม่ได้พูดแสดง
 ความคิดเห็นผู้จัดสามารถเปิดโอกาสให้มีการกรอกแบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นได้ผู้จัดควร
 พยายามนำเสนอในช่วงแรกให้สั้นกระชับ

2.10 การปรึกษาหารือนอกสถานที่เป็นการพาสมาชิกกลุ่มเล็ก ๆ

บรรยากาศใหม่และมีการประชุมส่วนใหญ่จะมีการรับประทานอาหารร่วมกัน
 เป็นกลุ่มร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือแม้แต่การเล่นกีฬาเปิด โอกาสให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกัน โดย
 ไม่มีความกดดันจากงานทำให้ผู้ร่วมงานรู้จักกันมากขึ้นนอกเหนือไปจากบทบาทในการทำงานมี
 ประโยชน์เมื่อต้องการให้มีการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ หรือสร้างความกระตือรือร้นให้มากขึ้น

2.11 วงกลมชาโมน

เป็นการประชุมอย่างหนึ่งหลังจากที่ประชุมได้ร่วมกันสร้างกฎกติกาในการ
 ประชุมแล้ว อาจไม่จำเป็นต้องมีประธานหรือผู้นำกลไกควรจัดเก้าอี้ให้เป็นวงกลมซ้อนกันสองวง
 โดยจัดทางเดินเพื่อเปิดโอกาสให้คนจากวงนอกย้ายมานั่งวงในได้ เมื่อมีคนตั้งแต่ 25 คนขึ้นไปอาจ
 ใช้ไมโครโฟนเพื่อให้ได้ยินเสียงซึ่งกันและกันอนุญาตให้คนในวงในพูดเท่านั้น สามารถพูดอะไรก็ได้
 ได้เกี่ยวกับหัวข้อที่ประกาศถ้าผู้ที่ยังวงนอกต้องการจะพูด เขาจะถูกขยับและมานั่งในวงในถ้าไม่มีที่
 นั่งในวงในว่างหรือมีคนนั่งอยู่ ให้ผู้ที่ต้องการพูดยื่นคอยจนกว่าจะมีเก้าอี้ว่างถ้าผู้เข้าร่วมประชุม
 ต้องการจะตอบหรือแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่พูดไปแล้ว ให้ยืนหลังคนคนนั้นวิธีการมี
 คุณสมบัติคล้ายกับการสนทนากลุ่มย่อยแต่วิธีนี้จะช่วยให้ทุกคนมีโอกาสได้ฟังซึ่งกันและกัน
 หัวข้อการอภิปรายต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจมีจะนั้นทุกคนจะนั่งอยู่เฉยๆ ไม่แสดงความคิดเห็นการ
 ประชุมเชิงปฏิบัติการส่วนใหญ่จะจำกัดจำนวนเพียง 25 คน เพราะยังกลุ่มเล็กจะยังดี อย่างไรก็ตาม
 กลุ่มกลุ่มย่อยมักจะมีผลใกล้เคียงกันการประชุมเชิงปฏิบัติการจะมีกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุ เช่น
 การระบุทางเลือกหรือการประเมินทางเลือก ซึ่งทุกคนจะทำงานร่วมกันเพื่อให้งานสำเร็จคนส่วน
 ใหญ่มักนิยมการมุ่งเน้นการทำงานมักจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี

3. กลไกการเจรจาทางออกร่วมกัน

การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางคือกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง เป็นกระบวนการ
 ที่เกิดจากความสมัครใจของคู่กรณีทั้งหลายที่มีความขัดแย้งกัน โดยพยายามที่จะแก้ปัญหาความ
 แตกต่างของความคิดของเขาทั้งหลาย บางที่เป็นเพียงปัญหาเกิดจากการสื่อสารกันหรือความเข้าใจ
 ผิดเลข ๆ เท่านั้นกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางอาจจะเป็นรูปแบบหรือวิธีการที่จะช่วยให้
 บรรลุทางออกและป้องกันไม่ให้โครงการหรือกิจกรรมที่น่าเสนอ ล้มเลิกไปหลังจากที่มีการใช้

เครื่องมือการมีส่วนร่วมอื่น ๆ แล้วไม่ได้ผลในบริบทของการมีส่วนร่วมของประชาชน กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับให้กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบได้มาร่วมกันในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดวิกฤตขึ้นมา

3.1 การเตรียมการเจรจาไกล่เกลี่ยมีขั้นตอนดังนี้

การเลือกกำหนด วัน เวลา และสถานที่โดยทั่วๆ ไป กระบวนการเจรจาจะดำเนินการในตอนเย็นหรือเวลาที่ทุกฝ่ายสะดวก เช่น ในห้องประชุมขององค์กรปกครองท้องถิ่น การเชิญผู้ที่มีส่วนร่วมเจรจากลุ่มผลประโยชน์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมักจะเห็นชัดเจนเนื่องจากปัญหาความขัดแย้งได้เกิดขึ้นแล้ว ทำให้ทราบว่าใครได้ใครเสียประโยชน์การเตรียมข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมถึงระยะนี้ของ โครงการหรือกิจกรรมที่ได้นำเสนอแล้ว คู่กรณีมักจะ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ก่อนหน้าและตระหนักถึงเรื่องราวต่างๆ คือแล้วการเตรียมข้อมูล อาจจะช่วยให้กระบวนการดำเนินไปได้ดีขึ้น ถ้ามีการระบุถึงประเด็นความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นอาจจะให้คู่กรณีที่ได้รับเชิญร่วมช่วยระบุประเด็นความขัดแย้งการเลือกทีมงานและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ควรมีทีมงานที่มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหามาช่วยในการกำกับกระบวนการ หรืออาจจะมาฝึกเพิ่มในกระบวนการฟังและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การตรวจสอบการดำเนินการการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

การจัดที่นั่งหรือห้องประชุมให้คู่เจรจาได้มองเห็นหน้ากัน ได้ทุกคน ทั้งคนกลางผู้ช่วยกำกับกระบวนการกลุ่ม และผู้ที่เข้าร่วมเจรจาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งการจัดให้ผู้มีส่วนร่วมนั่งตรงข้ามกันคนละฝั่งของ โต๊ะจะทำให้เกิดความรู้สึกว่า เป็นฝ่ายฉันกับฝ่ายคุณ รวมถึงคนกลาง หากนั่งที่ หัว โต๊ะ ก็จะทำให้มองไปว่าเป็น ผู้มีอำนาจ การจัดที่นั่งเป็นวงกลมคือข้อเสนอแนะ เพราะจะก่อให้เกิดมุมมองที่มีความรู้สึกเท่ากัน และให้หลักประกันที่จะช่วยให้เกิดการมองเห็นหน้าระหว่างกัน ได้การนั่งร่วมกันสิ่งแรกๆ ที่ควรทำมากที่สุดคือการระบุปัญหา โดยมองจากมุมมองของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน ซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมองถึง ปัญหาจริงๆ ที่เกิดขึ้น และ ปัญหาที่แต่ละฝ่ายมองต่อปัญหานั้น ซึ่งอาจจะต่างกัน เมื่อมุมมองของทั้งสองได้รับการพูดคุยจนชัดเจนแล้ว ให้แต่ละฝ่ายยืนยันความถูกต้องของมุมมองของเขา การกระทำดังกล่าวจะช่วยให้คู่กรณีทุกฝ่ายหมดความสงสัยในมุมมองที่อาจจะต่างกันต่อความขัดแย้งตั้งแต่เริ่มต้นต่อมา คู่กรณีก็จะพยายามพิจารณาถึงส่วนของความเห็นที่จะนำไปสู่ข้อตกลง วิธีการที่ดีที่สุดคือ เริ่มจากส่วนเล็กๆ ง่ายๆ ที่คู่กรณีอาจจะเห็นตรงกัน โดยเริ่มพูดคุยกัน เริ่มจากส่วนที่เห็นตรงกันนี้ แล้วขยายความเห็นที่เห็นร่วมนี้ออกไป

4. การลงประชามติ

การลงประชามตินับเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมลำดับสูงสุดที่ประชาชนสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นโดยตรงว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (Yes or No) กับคำถามที่ผู้ทำประชามติถาม ซึ่งถือว่าเป็นประชาธิปไตยโดยตรง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้บัญญัติเรื่องของการทำประชามติไว้ในมาตรา 214 มีความว่า “ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจกรรมในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีการออกเสียงประชามติได้ การออกเสียงประชามติต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขอปรึกษาความเห็นของประชาชนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกิจการสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามวรรคหนึ่ง ซึ่งมีใจเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ การออกเสียงประชามติที่เกี่ยวกับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะบุคคลใดคณะบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะจะกระทำมิได้ ประกาศตามวรรคหนึ่งที่ต้องกำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ซึ่งจะต้องไม่ก่อนเก้าสิบวัน แต่ไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาและวันออกเสียงประชามติต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร ในระหว่างที่ประกาศตามวรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับรัฐต้องดำเนินการให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น แสดงความคิดเห็นของตนได้เท่าเทียมกันบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติในการออกเสียงประชามติ หากผลปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติจำนวนไม่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติให้ถือว่าประชาชนเสียงข้างมากไม่เห็นชอบกับเรื่องที่ขอปรึกษานั้น แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติมากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติและปรากฏว่าผู้ออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่ขอปรึกษานั้นการออกเสียงประชามติตามมาตรา 214 นี้ให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น

องค์กรบริหารส่วนตำบล

องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ยกเว้นองค์กรบริหารส่วนจังหวัดองค์กรบริหารส่วนตำบลถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบันได้มีการประกาศจัดตั้งองค์กรบริหารส่วนตำบลรวมทั้งสิ้นจำนวน 6,744 แห่ง(สุวรรณ พินิตานนท์, 2546, 19)

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยย่อ ในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย ได้เดินทางไปราชการ ณ ประเทศ สหรัฐอเมริกา และประเทศต่างๆ ในยุโรปในปี พ.ศ. 2488 หลังจากกลับมาแล้วพระองค์ทรงเห็นว่าการบริหารราชการท้องถิ่นของประเทศต่างๆ ราษฎรมีส่วนในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญในการบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย จึงได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 จัดตั้งหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกว่า 'องค์การบริหารส่วนตำบล' แต่ประสบปัญหาหลายประการจึงถูกยกเลิกบริหารราชการเสียใหม่ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2515 คณะปฏิวัติได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลให้เหลือเพียงรูปแบบเดียวเรียกว่า 'สภาตำบล' องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ก็ถูกยกเลิกไปด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีกระแสเรียกร้องจากประชาชน โดยประชาชนต้องการที่จะมีอำนาจในการบริหารท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น เนื่องจากสภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารและรัฐบาลก็เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 ของ พ.ร.บ ฉบับนี้ได้ยกฐานะสภาตำบล ซึ่งมีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 40 สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ให้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ และให้โอนบรรดางบประมาณ และทรัพย์สิน สิทธิเรียกร้องหนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบล ไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 4 และมาตรา 95 วรรค 4 และต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองกระทรวงมหาดไทย ได้มีการแก้ไขกฎหมายสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 (ชวรงค์ ฉายานุกร 2542, 35 อ้างใน รัตติมา มณีราชกิจ, 2546, 10)

โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีโครงสร้างการบริหารงาน 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วน

ตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน และถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 3 ประการ คือ

1.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

1.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

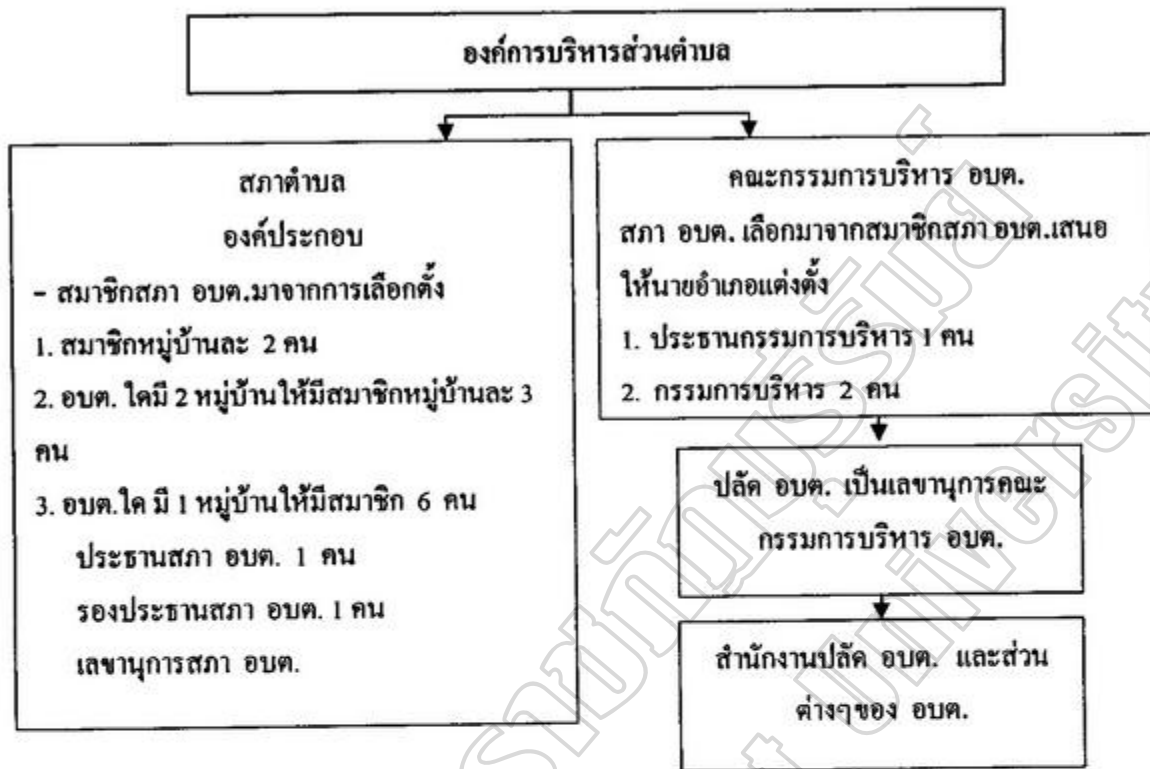
2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารคนหนึ่งและกรรมการบริหาร จำนวน 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 4 ประการ ดังนี้

2.1 บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.3 รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบที่ 3



ภาพประกอบ 3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ที่ ๓ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546, 10)

ขนาดและชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งมีศักยภาพที่แตกต่างกัน จึงได้มีการแบ่งขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 5 ขนาด หรือ 5 ชั้น โดยใช้เกณฑ์การแบ่ง 4 ด้านด้วยกัน คือ

1. ด้านการปกครอง ให้น้ำหนัก 20%
2. ด้านเศรษฐกิจ ให้น้ำหนัก 55%
3. ด้านสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม ให้น้ำหนัก 8%
4. ด้านการบริหารจัดการ ให้น้ำหนัก 17% สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อแบ่ง

ชั้นดังกล่าว กรมการปกครองได้มอบหมายให้อำเภอเป็นผู้ดำเนินการตามแบบประเมินที่กรมการปกครองกำหนดส่วนการประมวลผลข้อมูล กรมการปกครองเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีเกณฑ์การแบ่งชั้นองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 ต้องได้คะแนน 751 ขึ้นไป องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2 ต้องได้คะแนน 701-750 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 3 ต้องได้คะแนน 651-700 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 ต้องได้คะแนน 551-650 และองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 ต้องได้คะแนน 550 ลงมา ปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 จำนวน 74

แห่ง ชั้น 2 จำนวน 78 แห่ง ชั้น 3 จำนวน 205 แห่ง ชั้น 4 จำนวน 844 แห่ง และชั้น 5 จำนวน 5,543 แห่ง รวมมีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น จำนวน 6,744 แห่ง

ตาราง 1 แสดงชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลและจำนวนพนักงานของแต่ละชั้น

ชั้น อบต.	จำนวนพนักงาน อบต.
อบต. ชั้น 1	21 คน
อบต. ชั้น 2	12 คน
อบต. ชั้น 3	6 คน
อบต. ชั้น 4	4 คน
อบต. ชั้น 5	3 คน

ที่มา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546, 15)

ภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จนถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจและหน้าที่ในการพัฒนา ตำบลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องมีภารกิจและหน้าที่ในการจัดระบบบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ภารกิจและหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

- 1.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 1.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย

และสิ่งปฏิกูล

- 1.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 1.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 1.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 1.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ ตามความจำเป็นและสมควร

2. ภารกิจและหน้าที่ ที่อาจทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งแต่ละ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเลือกจัดทำได้ตามความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ได้แก่

- 2.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 2.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 2.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- 2.5 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 2.6 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 2.7 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 2.8 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.9 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม และ
- 2.10 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 2.11 การท่องเที่ยว
- 2.12 การผังเมือง
- 2.13 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ยังบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นอีก 31 ประการ ได้แก่

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขอุปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุข
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา

10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา
11. การบำรุงรักษาศิลปประจาริต ประเพณีท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุขการอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และ สถานธนาสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการให้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

จากภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชนระดับตำบลซึ่งมีขอบเขตตามที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ

กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 บัญญัติไว้ โดยทั่วไปจะเรียกว่า ภารกิจ และหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าการพัฒนาตำบล

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อมีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องทำการจัดเก็บและจัดหารายได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งที่เป็นผู้จัดเก็บเองและได้รับจัดสรรจากหน่วยงานอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้มีเงินงบประมาณสำหรับนำไปใช้จ่ายในการดำเนินการตามข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียม รวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
2. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
3. ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร
4. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา
5. ค่าธรรมเนียมการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน
6. ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินอากรประธานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
7. ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
8. เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
9. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

1. รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้
5. เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
6. รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
7. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
8. รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับท้องถิ่น เพราะแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นตัวกำหนดทิศทางของการพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้แผนพัฒนาของท้องถิ่นยังเป็นตัวกำหนดงบประมาณที่จะใช้จ่ายในปีงบประมาณ ในแต่ละท้องถิ่นนั้นด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดทำแผน และกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น โดยให้มีการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ความหมายและความสำคัญของการวางแผน

ความหมายของการวางแผน ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการจัดทำแผน ดังนี้ อนันต์ เกตุวงศ์ (2543, 4) ให้ความหมายเกี่ยวกับการวางแผน หมายถึงการกำหนดว่าจะทำอะไร อย่างไร แผนเป็นผลผลิตที่จะมีวิธีการทำที่แน่นอนชัดเจน มีขั้นตอนในเรื่องของกระบวนการวางแผน ซึ่งมีลักษณะ 2 ประการพอสรุปได้ดังนี้ คือ แผนที่ไม่ปรากฏรูปสัญลักษณ์ คือ แผนที่ไม่ได้ทำมาเป็นรูปร่างเป็นการคิดอยู่ในสมอง หรือในใจ ไม่ได้เขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนอีกแผนหนึ่งเป็นแผนอย่างเป็นทางการและเป็นขององค์กร แผนลักษณะนี้จะต้องบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีรูปแบบที่ชัดเจน ขั้นตอนการปฏิบัติต้องชัดเจน

ธนากร เอกเผ่าพันธุ์ (2543, 6) ให้ความหมายของการวางแผน หมายถึงกระบวนการที่กำหนดวัตถุประสงค์ในอนาคต และกำหนดกิจกรรมในอนาคตเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้น ซึ่งจะประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ต่างๆ ของกิจการที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และอีกส่วนหนึ่งคือ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่างๆ เหล่านั้น

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2544, 55) ให้ความหมายของการวางแผน หมายถึง การวางแผนอนาคตไว้สำหรับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และความอยู่รอดขององค์กร นักบริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ หรือไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ องค์กรล้วนต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญ ซึ่งเป็นการที่จะนำพาให้ประเทศและองค์กรประสบความสำเร็จ

สมพงศ์ เกษมสิน (2543, 12 อ้างถึงในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545, 208) ให้ความหมายเกี่ยวกับการวางแผนหมายถึง กระบวนการวินิจฉัยและการตัดสินใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่จะสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดผลลัพธ์ที่จะดำเนินให้บรรลุในแต่ละช่วงเวลา ข้อตกลงพื้นฐาน และการสื่อสาร ทั้งนี้รวมถึงมาตรการที่ใช้ในการควบคุม การติดตาม และการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบแต่ละภารกิจด้วย

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2546, 2) ให้ความหมายเกี่ยวกับการวางแผน หมายถึง การพิจารณาและกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่จะปรารถนาเปรียบเสมือนเป็นสะพานเชื่อม โขงระหว่างปัจจุบันและอนาคต เป็นการคาดการณ์สิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ฉะนั้น กระบวนการวางแผนจึงเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่พิจารณา กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน มีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ ความรู้และการคาดคะเนอย่างคลุยพินิจ

สรุปการวางแผนหมายถึงกระบวนการวินิจฉัยและการตัดสินใจที่เกี่ยวกับสภาพการณ์ และการกำหนดสิ่งที่ต้องการที่จะพัฒนาในองค์กรไว้ในอนาคต เพื่อที่จะได้บรรลุวัตถุประสงค์ของ องค์กร และสามารถนำองค์กร ไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งการกำหนดแนวทางการพัฒนาต้องมีแบบ แผนการพัฒนาที่ชัดเจน มีขั้นตอนที่เหมาะสม แนวทางการพัฒนาอาจเริ่มต้นจากความคิด โดย ส่วนตัวก่อนแล้วค่อยกำหนดออกมาเป็นขั้นตอนในภายหลัง

ความสำคัญของการวางแผน

ความสำคัญของการวางแผน(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546, 18)สามารถ สรุปความสำคัญได้ 5 ประการดังนี้

1. เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัด โอกาสทางการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตากว้างไกล มองเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตที่เกิดขึ้น เช่นการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหา ความต้องการ ของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อกรบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวและเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวนของ สิ่งแวดล้อมอัน ได้แก่สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น
2. ทำให้เกิดการยอมรับแนวคิดใหม่ๆ เข้ามาในองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการ วางแผนยึดถือและยอมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดรจึงทำให้มีการยอมรับแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) เข้ามาใช้ในองค์กรในยุคปัจจุบัน
3. ทำให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนาทั้งนี้เพราะการ วางแผนเป็นงานที่ต้องกระทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์กร ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันการ ดำเนินการความมั่นคงและความเจริญเติบโต
4. เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็น ภาพรวมขององค์กรที่ชัดเจนและยังเป็นการอำนวยความสะดวก โขชน์ในการจัดระเบียบขององค์กรให้มี ความเหมาะสมกับลักษณะงานที่มากขึ้น เป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน

5. ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงานเนื่องจากการวางแผนเป็นการกระทำ โดยอาศัยหลักทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยต่างๆ (Rational Approach) มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมาย และแนวทางการปฏิบัติอย่างชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินการอยู่นอกจากนั้น อนันต์ เกตุวงศ์ (2543, 8) ได้สรุปความสำคัญของการวางแผนไว้ 8 ประการรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวางแผนเป็นส่วนที่สำคัญของผู้บริหาร เพราะผู้บริหารต้องใช้การวางแผนในการจัดองค์กร การประสานงานและการควบคุม การบังคับบัญชาลูกน้อง
2. การวางแผนเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ ผู้ปฏิบัติตามแผนสามารถศึกษาปฏิบัติเรียนรู้ วิธีการขั้นตอน และกระบวนการทำงานจากแผนที่ก่อนที่จะลงมือ ดังนั้นจึงทำให้กระบวนการทำงานของเขามีความเป็นไปได้มาก
3. แผนและการวางแผนเป็นตัวกำหนดทิศทางและความรู้สึกในเรื่องของความมุ่งหมายสำหรับองค์กรให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้เรียนรู้ และยังเป็นกรอบตัดสินใจให้ทุกคนเป็นอย่างดี
4. แผน ช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติสามารถมองเห็นอนาคต และเห็นโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์ในการกระทำต่างๆ ให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้
5. การตัดสินใจที่มีเหตุผล ในการวางแผนช่วยให้การตัดสินใจเรื่องต่างๆเป็น ไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม เป็นประโยชน์ไปตามต้องการ หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น
6. การวางแผนเป็นเรื่องการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายความต้องการแล้ว กิจกรรมต่างๆ จะต้องได้รับการพิจารณา ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นเครื่องประกันการบรรลุวัตถุประสงค์ความสำเร็จได้เป็นอย่างดี
7. การวางแผนมีส่วนช่วยให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้มาก การวางแผนจะมีบทบาทในการกระทำให้สิ่งต่างๆ สอดคล้องกัน เชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน
8. การวางแผนเป็นตัวการพัฒนาตามหลักการวางแผน โดยจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำให้เกิดผลสูงสุด

ประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้ (กรมการปกครอง, 2543, 27)

1. บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention of Objectives) การวางแผนทุกครั้งจะมีการกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางเพื่อให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานขั้นแรกของการวางแผนถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความแจ่มชัดก็จะช่วยให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปยังจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

2. ประหยัด (Economical Operation) การวางแผนเป็นการวางที่เกี่ยวกับการใช้สติปัญญาเพื่อคิดให้องค์การบรรลุถึงประสิทธิภาพ เป็นการให้งานต่างๆ มีการประสานงานกันดี กิจกรรมที่ดำเนินไปนั้นมีความต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในด้านต่างๆ ที่ทำสิ่งเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่าที่สุดว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดี ก่อให้เกิดการประหยัดแก่องค์กร

3. ลดความไม่แน่นอน (Reduction of Uncertainty) การวางแผนช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคตลงเพราะการวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต การวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้ว ทำการคาดคะเนในอนาคตและได้หาแนวทางการพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว

4. เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basis of Control) การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น ทั้งนี้เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการคู่กันอาศัยกัน กล่าวคือถ้าไม่มีการวางแผนก็ไม่สามารถมีการควบคุม กล่าวได้ว่าแผนกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่การควบคุม

5. ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Encourages Innovation and Creativity) การวางแผนเป็นพื้นฐานด้านการตัดสินใจ เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ (นวัตกรรม) และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากขณะที่ฝ่ายจัดการมีการวางแผนกันนั้นจะเป็นการระดมปัญญาของคณะผู้ทำงานด้านการวางแผนทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์ นำมาใช้ประโยชน์ในองค์กรและยังเป็นการสร้างทัศนคติของคณะผู้บริหาร

6. พัฒนาแรงจูงใจ (Improves Motivation) ระบบการวางแผนที่ดีจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานของผู้บริหาร และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มคนงานด้วยเพราะเขารู้อย่างชัดเจนว่าองค์กรคาดหวังอะไรจากเขาบ้าง นอกจากนี้การวางแผนยังเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

7. พัฒนาการแข่งขัน (Improves Competitive Strength) การวางแผนที่มีประสิทธิภาพทำให้องค์การมีการแข่งขันกันมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผนหรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการขยายขอบข่ายการทำงาน ปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

8. ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better Coordination) การวางแผนได้สร้างความมั่นใจในเรื่องเอกภาพที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่จัดวางไว้มุ่งไปที่จุดหมายเดียวกันมีการจัดประสานงานกันในฝ่ายต่างๆ ขององค์กรเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในงานแต่ละฝ่ายขององค์กร

ประเภทและลักษณะของการวางแผน

การจำแนกประเภทและลักษณะของการวางแผนสามารถจำแนกออกได้หลายประการ รายละเอียดดังนี้

ประเภทของการวางแผน การวางแผนสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะแนวคิดพื้นฐานดังนี้

1. จำแนกตามระดับการจัดการ

1.1 การวางแผนกลยุทธ์ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับสูง เป็นการวางแผนในลักษณะการพิจารณาภาพรวมทั้งหมด ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างกว้าง และขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงาน สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามกำลังทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่คาดการณ์ว่าจะมีในอนาคต

1.2 การวางแผนบริหาร เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับกลาง เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางไว้สำหรับแผนปฏิบัติการ

1.3 การวางแผนปฏิบัติการ เป็นแผนที่ผู้บริหารระดับต้น นำแผนบริหารไปดำเนินการในภาคปฏิบัติ

2. จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติ

2.1 การวางแผนการดำเนินงาน เป็นการวางแผนที่มีลักษณะเป็นแผนถาวรบ่งบอกถึงความความคิด หลักการหรือแนวทางปฏิบัติในการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ในองค์กรหรือใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ แผนชนิดนี้จะรวมไปถึงนโยบาย วิธีปฏิบัติงาน กฎ วิธีการ และมาตรฐาน การวางแผนใช้ประจำมีประโยชน์ต่อผู้บริหารเป็นอย่างยิ่งที่สามารถตรวจสอบการทำงานของพนักงานและสามารถตรวจสอบการทำงานของพนักงานและสามารถประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ ทำให้การทำงานเป็นเอกภาพและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามการวางแผนชนิดนี้อาจมีจุดอ่อนบ้าง คือเมื่อสภาพการณ์บางอย่างเปลี่ยนแปลงไปแผนประเภทนี้ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพในลักษณะแผนใช้เฉพาะครั้ง

2.2 การวางแผนเฉพาะครั้ง เป็นการวางแผนเพื่อปรับและเสริมการวางแผนดำเนินงานประจำทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานประจำเนื่องจากการดำเนินงาน ไม่อาจตอบสนองความเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ได้ แผนใช้เฉพาะครั้งจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเฉพาะสถานการณ์ แผนประเภทนี้ใช้ครั้งเดียวแล้วจะไม่นำมาใช้อีก บางครั้งเรียกแผนชนิดนี้ว่า แผนใช้ครั้งเดียว แผนประเภทนี้ได้แก่ แผนงาน โครงการ งบประมาณ และตารางการทำงาน แผนใช้เฉพาะครั้งมีประโยชน์ต่อองค์กรทำให้ลดความเสี่ยงและเป็นการใช้ความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2.3 จำแนกตามระยะเวลา

2.3.1 การวางแผนระยะยาว เป็นการวางแผนที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แต่จากการศึกษาของ พบว่าแผนระยะยาวนี้ควรมีระยะ 5 ปี เหมาะสมที่สุดที่จะสามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างมีเหตุผล

2.3.2 การวางแผนระยะปานกลาง เป็นการวางแผนที่มีระยะเวลาการดำเนินการ ระหว่าง 3 ถึง 5 ปี

2.3.3 การวางแผนระยะสั้น มีระยะเวลาที่กำหนดไว้ระยะ 1 ถึง 3 ปี การวางแผนเป็นการกำหนดกิจกรรมระยะสั้นๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ในแผนระยะยาวประสบความสำเร็จ แผนระยะสั้นจะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนการพัฒนาระยะยาว องค์กรจะต้องดำเนินไปอย่างราบรื่น

2.3.4 จำแนกคุณลักษณะคุณค่าการใช้งาน การวางแผนกายภาพ เป็นการวางแผนด้านทำเลที่ตั้ง การเกิดประโยชน์ที่ดิน และการจัดหาเครื่องมือ ที่เอื้อต่อการพัฒนา ในช่วงระยะเวลาต่างๆ

2.3.5 การจำแนกตามขอบข่ายลักษณะของแผน สามารถจำแนกได้ตาม วัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีปฏิบัติ วิธีการ มาตรฐาน งบประมาณ แผนงาน

ลักษณะของแผนที่ดี

ลักษณะของแผนที่ดี ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. แผนควรมีลักษณะเป็นการชี้เฉพาะมากกว่ามีลักษณะกว้างหรือกล่าวทั่วๆ ไป การชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจน และโอกาสที่จะเกิดความเข้าใจหรือนำไปใช้ผิดๆ นั้นน้อยมาก ฉะนั้นการจัดทำแผนจะต้องมีลักษณะเฉพาะเพื่อการดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่ต้องตีความกันในลักษณะต่างๆ และบางครั้งการตีความนั้นอาจก่อให้เกิดดำเนินการที่ผิดพลาดทางไปก็เป็นไปได้
2. แผนควรจะมีลักษณะความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้วและสิ่งที่ยังไม่รู้ชัดเจน ทั้งนี้ การวางแผนเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต ฉะนั้นการจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ไม่รู้และสิ่งที่รู้เห็นเด่นชัด จะทำให้ผู้ใช้คำนึงถึงและพิจารณาสิ่งที่ยังไม่รู้อบรอบ
3. แผนควรมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งเรื่องนี้ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้วางแผนจะต้องใช้การคิด วิเคราะห์ การคิดวิจารณ์เป็นฐานในการพิจารณาข้อมูลต่างๆ อย่างมีเหตุผลและตัดสินใจเลือกแนวทางดำเนินการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้
4. แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นสามารถปรับพัฒนาได้ แผนที่น่าไปใช้จะต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ การเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกขณะ นอกจากนั้นการ

ดำเนินการต่างๆ มักจะมีตัวแปรต่างๆ จำนวนมากที่มีผลกระทบต่อแผนนั้น ฉะนั้นแผนที่คิดจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและปรับเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

5. แผนจะต้องได้รับการยอมรับจากกระบวนการที่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับจะนำมา ซึ่งความตั้งใจและร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำแผนไปปฏิบัติ ถ้าแผนที่ได้วางนั้น ได้รับการยอมรับ จากผู้ที่เกี่ยวข้องย่อมเป็นผลดีต่อการดำเนินงานขององค์การธุรกิจเป็นอย่างดี

ส่วน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์(2544,65) ให้ความหมายของคุณลักษณะของแผนที่คือไว้ 12 ประการ ดังนี้

1. ต้องมีเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
2. ต้องประกอบด้วยกลยุทธ์ และวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์
3. ต้องเป็นกระบวนการที่มีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
4. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน
5. เป็นการตัดสินใจที่ต้องกระทำไว้ล่วงหน้า ก่อนที่จะทำตามแผนที่เกิดขึ้น
6. ต้องอาศัยชุดของการตัดสินใจที่พึ่งพากัน
7. ต้องครอบคลุมทุกส่วนขององค์กร
8. ต้องประกอบด้วยการประสานกิจกรรม
9. ต้องเชื่อมโยงระหว่างสถานการณ์ในปัจจุบัน
10. ต้องใช้ข้อมูลที่ทำนายการณ์ในอนาคตที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้
11. ต้องมีความมุ่งมั่นในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
12. ต้องมีความสอดคล้อง และมีความเป็นไปได้

ขั้นตอน เทคนิค และหลักพื้นฐานในการจัดทำแผน

ลำดับขั้นตอนในกระบวนการวางแผน

การดำเนินการใดๆก็ตามต้องมีลำดับขั้น และขั้นตอนทั้งนี้เพื่องานนั้นจะได้มีประสิทธิภาพ กระบวนการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นงานอย่างแรกที่นักวางแผนจะต้องดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้รู้ทิศทางดำเนินการ ไปข้างหน้า เพราะการวางแผนเป็นเรื่องของอนาคต และเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ในองค์การสิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือแผนต้องมีความชัดเจน เพื่อให้สมาชิกในองค์กรปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน

2. พัฒนาข้อตกลงเพื่อเป็นตัวกำหนดเพื่อเป็นขอบเขตของการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องกำหนดข้อตกลงต่างๆที่จะเป็นขอบเขตในการวางแผน เพื่อสามารถคาดการณ์ในเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตได้ถูกต้องและใกล้เคียง การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นจะนำมาเป็นพื้นฐานในการ

วางแผน การวางแผนจะต้องตระหนักถึงปัจจัยภายในองค์กรด้วย จึงจะทำให้ข้อตกลงเกิดขึ้นอย่างรอบด้านเป็นผลให้การวางแผนเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้

3. การพิจารณาข้อจำกัดต่างๆที่เกิดขึ้นในการวางแผน ข้อจำกัดต่างๆมักเกิดขึ้นเสมอในการทำงานใดๆ ดังนั้นผู้วางแผนได้พิจารณาในข้อจำกัดเหล่านี้ก็จะทำให้ข้อจำกัดต่างๆ น้อยลง สิ่งที่จะควรนำมาพิจารณา คือ ขอบเขต อำนาจหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพทางการเงิน ตลอดจนบุคคลากรต่างๆ

4. พัฒนาทางเลือก ในการวางแผนผู้วางแผนควรที่จะแสวงหาทางเลือกต่างๆ ที่เป็นแนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้น เพราะบางครั้งการดำเนินการตามแผนหนึ่งๆ ไม่ใช่ที่จะมีแนวทางการปฏิบัติแนวทางเดียวที่จะบรรลุ ฉะนั้นผู้วางแผนต้องหาวิธีหลายๆทางมาร่วมวางแผน

5. ประเมินทางเลือก การประเมินทางเลือกนี้ต้องการหลังจากได้มีการพัฒนาทางเลือกต่างๆ แล้ว ผู้วางแผนจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ของทางเลือกแต่ละแนวประกอบว่าจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด แล้วค่อยเลือกทางที่เป็นไปได้สูงสุด สิ่งที่เป็นข้อคิดคือไม่มีวิธีใดที่มีความเป็นไปได้สูงสุดเพียงวิธีเดียว ฉะนั้นผู้วางแผนควรตัดสินใจเลือกสองแนวทางหรือมากกว่านั้น แล้วทางเลือกหลอมรวมกันเพื่อเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

6. เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ผู้วางแผนต้องทำการเปลี่ยนแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะออกมาในรูปของการกำหนดนโยบาย ตารางการทำงาน และงบประมาณ การเปลี่ยนแปลงประเภทนี้จะช่วยให้การดำเนินงานตามแผนชัดเจนขึ้น

เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเทคนิคอย่างแรกในการจัดทำแผน เพราะข้อมูลเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการจัดทำแผน ถ้ามีข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และตรงประเด็น ก็จะส่งผลให้แผนมีความสมบูรณ์ตรงตามข้อเท็จจริง แต่ในทางกลับกันถ้าข้อมูลไม่ถูกต้อง เชื่อถือไม่ได้ และไม่ตรงกับประเด็นของเรื่อง แผนที่ปรากฏออกมาก็จะขาดความสมบูรณ์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนแบ่งเป็น ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่อยู่ตามสภาพที่กำหนดหรือข้อมูลที่เก็บใหม่ และข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่มีอยู่แล้วหรือได้รับการจัดมาแล้วครั้งหนึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีแนวทางการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ อาจใช้แบบสำรวจพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะข้อมูลที่ต้องจัดเก็บว่ามีอะไรบ้าง ที่มาจากแหล่งข้อมูลมาจากแหล่งใด แล้วจึงนำข้อมูลที่เสนอข้างต้นที่เหมาะสมที่สุดมาใช้การเก็บข้อมูลที่ต้องการ นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นตัวเลขอื่น เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ต่างหากอีกด้วย

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะเป็นการจัดเก็บข้อมูลที่มีลักษณะมุ่งสู่ประเด็นของเรื่องที่ต้องการทราบเป็นสำคัญ ซึ่งที่เราต้องการทราบว่าเป็นข้อมูลในการจัดทำแผน ได้แก่ประเด็นหลักทั้ง 4 ประเภท คือ ปัญหา ความต้องการ นโยบาย และศักยภาพ

หลักการพื้นฐานในการวางแผน

การวางแผนประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 4 ประการด้วยกันคือ(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546, 5)

1. การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ
ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์การบรรลุตามเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงใจ

2. การวางแผนเป็นงานอย่างแรกของกระบวนการจัดการ ซึ่งกระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การสั่งการ และการควบคุม การวางแผนเป็นงานที่เริ่มต้นก่อนขั้นตอนนี้ การวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่นๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

3. การวางแผนเป็นหน้าที่ของคณะผู้บริหารทุกคน การวางแผนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้บริหารในระดับที่แตกต่างกันก็มีความรับผิดชอบควบคุมงานให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นการวางแผนจึงถือว่ามีค่าสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4. ประสิทธิภาพของแผนงาน ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการ บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่นการใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดีสร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์การ

หลักการพื้นฐาน 4 ประการนี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการปูพื้นฐานของความคิดในด้าน การวางแผนให้้องค์การประสบความสำเร็จก้าวหน้า

ข้อจำกัดในการวางแผน

การวางแผนในบางครั้งอาจจะประสบความสำเร็จล้มเหลว หรือขาดประสิทธิภาพขึ้นได้จึงต้องใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนเพื่อไม่ให้แผนประสบกับความล้มเหลว

1. การขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้ ในการวางแผนต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายและกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินงาน แต่ถ้าขณะที่มีการวางแผนนั้น กลุ่มทำงานที่ได้ข้อมูลมาจากแหล่งที่เชื่อถือไม่ได้ จะทำให้การวางแผนนั้นเกิดการผิดพลาด ฉะนั้น ข้อมูลนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการวางแผนยิ่ง

2. การวางแผนเป็นกระบวนการมองไปข้างหน้า ถ้าผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะทำงานในเชิงรับมากกว่าเชิงรุก เขาจะไม่สามารถวางแผนที่ดีได้เลย ฉะนั้นผู้ที่วางแผนต้องเป็นผู้ที่ริเริ่มและเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นจะ ได้สามารถมองหามาตรการประเมินและติดตาม แผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสมและเข้าใจการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้อง

3. การวางแผนเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย การวางแผนอาจทำให้การปฏิบัติการบางกรณีล่าช้าไปได้ แต่ก็เป็นที่จริงว่าถ้าเราไม่ใช้เวลาในการวางแผนอย่างเพียงพอแล้ว แผนที่กำหนดขึ้นอาจจะเป็นแผนที่ใช้ไม่ได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการรวบรวมวิเคราะห์ สารสนเทศการประเมินทางเลือกต่างๆ ดังนั้นถ้าการจัดการไม่จัดงบประมาณค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอในการวางแผน ไม่ใช้เวลาให้เพียงพอในการวางแผนแผนที่คั้นนั้นก็ย่อมเป็นไม่ได้

4. การดำเนินงานภายในองค์การที่เข้มงวดเกินไปในเรื่องต่างๆจะเป็นอุปสรรคในการนำความคิดริเริ่มความคิดใหม่ๆ เข้ามาสู่องค์กร ฉะนั้นผู้วางแผนจะต้องมีการยืดหยุ่นการดำเนินการในบางกรณีบ้าง ซึ่งจะนำผลดีมาสู่องค์กร

5. การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดในการวางแผน บางครั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์การธุรกิจต่างๆ ทั่วโลกเป็นผลกระทบอย่างต่อเนื่องมาจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ฉะนั้นผู้วางแผนไม่สามารถยอมรับเรื่องราวต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น อาจนำไปสู่การต่อต้านจากกลุ่มคนงานทัศนคติเช่นนี้จะส่งผลต่อ กระบวนการวางแผนที่เกิดขึ้นขาดประสิทธิภาพ

6. ปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้เพราะปัจจัยภายนอกบางอย่างยากแก่การทำนายและการคาดการณ์ เช่นการเกิดสงคราม การควบคุมของรัฐบาล หรือภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น สิ่งเหล่านี้ผู้วางแผนไม่สามารถควบคุมได้อาจจะทำให้การดำเนินงานเกิดปัญหายุ่งยาก

แนวคิดหลักและประเภทของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดในการวางแผน และหลักการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นในเชิงยุทธศาสตร์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวคิดในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอย่างน้อย

4 แนวคิด ดังนี้

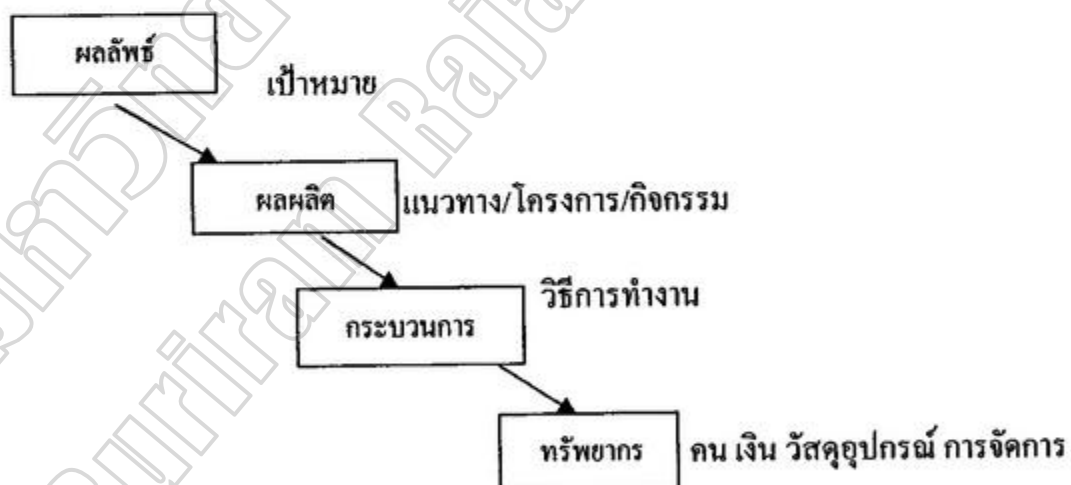
แนวคิดที่ 1 กระบวนการแก้ไขปัญหา เริ่มต้นด้วยการตอบคำถามอย่างเป็นขั้นตอน คือการกำหนดปัญหาว่ามาจากสาเหตุอะไร มีจุดประสงค์อย่างไร และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง

แนวคิดที่ 2 กระบวนการและเนื้อหาของวิชาการจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยจะต้องตอบคำถามคือ จะทำไปทำไม ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และใครเป็นผู้รับผิดชอบ

แนวคิดที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการมองอนาคตที่ต้องอาศัยความรู้ที่เกิดขึ้น หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือ เรียนรู้จากผู้อื่น โดยอาศัยการเปรียบเทียบจากบทเรียนจากความสำเร็จ แล้วนำมาสรุป วิเคราะห์

แนวคิดที่ 4 การตัดสินใจต้องมีการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และผสมผสานหลักการตัดสินใจแบบมีเหตุผล กับหลักการที่เพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ ต้องมุ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

สรุป การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องปรับกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิด (ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้ง และนำมาคิดหางานที่จะทำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรการบริหารเพื่อดำเนินการอย่างเหมาะสมซึ่งสามารถแสดงแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังภาพประกอบที่ 4



ภาพประกอบ 4 แสดงแนวทางการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
ที่มา (กรมการปกครอง, 2543, 15)

ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต เป็นแผนพัฒนาระยะยาว โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

2. แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดขึ้นสำหรับปีงบประมาณในแต่ละปี เป็นแผนการพัฒนาแบบหมุนเวียนซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเป็นประจำทุกปีซึ่งแผนพัฒนาสามปี จะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน

3. แผนปฏิบัติการ หรือแผนการดำเนินงาน ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 หมายถึง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่เป็นการรวบรวมเอกสารแผนงาน / โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดภายในพื้นที่นั้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่นตามปีงบประมาณ

หลักการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย อบต. จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา อบต. ดังนี้

1. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ

อบต. ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาหรือเป้าหมายในการพัฒนา อบต. กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้นจะต้องร่วมกันกำหนด แนวทางการทำงานที่นำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายการพัฒนา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับแนวคิดวิชาการใหม่ๆ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยจะต้องเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและแนวทางการพัฒนาประเทศ

2. ร่วมจัดทำแผนพัฒนา

หลังจากที่ อบต. และประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนจุดมุ่งหมายที่จะเดินไปให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินต่อไปก็จะต้องกำหนด วิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงาน โครงการต่างๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

2.1 อบต. ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่นๆ เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. ให้พิจารณาของแผนงาน / โครงการ

2.2 อบต. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นได้ เสนอแผนงาน / โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น เพื่อให้ อบต. ได้ พิจารณาได้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนงาน / โครงการพัฒนาของ อบต.

2.3 ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ แผนงาน โครงการของ อบต. ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟัง ข้อคิดเห็นต่อร่างแผนการพัฒนา ก่อนที่จะเสนอผ่านสภา อบต. พิจารณาให้ความเห็นชอบทั้งนี้เพื่อ รักษาสิทธิของประชาชน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา 59

2.4 อบต. ต้องใช้แนวทางการพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารจัดการของ อบต. เพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 โดยใช้แผนพัฒนา อบต. เป็น แนวทางในการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี / หรือข้อบังคับรายจ่ายเพิ่มเติม

3. ร่วมปฏิบัติพร้อมติดตามและประเมินผลการนำแผนการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม / โครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านการจัดทำข้อบังคับงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภา อบต. และได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอก่อน

4. การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่างๆหรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาเข้า ร่วมการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ โดยให้กลุ่มเป็น ผู้ดำเนินการเองเป็นต้น ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ให้เป็นไปด้วยความ ถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ 2538 การ ติดตามและประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมปฏิบัติงาน ทำให้ทราบถึง ความก้าวหน้าของโครงการปัญหา / อุปสรรคในการปฏิบัติงานนอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ

อบต. ควรจะจัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้
ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง

หลักการสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต.

1. ต้องมีวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของการพัฒนาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต
ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการประชาคมในการระดมความคิดเห็นและความต้องการของคนในท้องถิ่น
ว่าต้องการท้องถิ่นให้เดินไปในทิศทางใด
2. ต้องครอบคลุมใน 3 มิติ คือ ครอบคลุมภาระกิจทุกด้านตามที่กฎหมายกำหนด
ครอบคลุมเป้าหมาย ได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนด้อยโอกาส รวมทั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ
และครอบคลุมทุกพื้นที่หมู่บ้านในทุกตำบล
3. สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของชาติโดยคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาของชาติ
ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล และแนวทางการพัฒนาจังหวัดและ
อำเภอ
4. ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน อบต. ต้องแสวงหา ตรวจสอบ ศึกษา
ให้ชัดเจนว่าปัญหาที่แท้จริงของประชาชนคืออะไร และปัญหาใดที่มีความเร่งด่วนน้อยกว่ากัน และ
ประชาชนต้องการมากที่สุด
5. ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยให้ประชาชนร่วมการจัดทำ
แผน ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. ร่วมเสนอปัญหาความต้องการ โครงการ /
กิจกรรม ตามกระบวนการประชาคม
6. ให้ประชาชนได้ประเมิน โครงการที่ปฏิบัติตามแผนของ อบต. โดยเมื่อสิ้น
ปีงบประมาณให้ดำเนินการจัดประชาคมเพื่อเปิด โอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นกับ
ผลงานในรอบปีที่ผ่านมา
7. ยึดหลักความเป็นไปได้และมีประโยชน์สูงสุดในการกำหนด โครงการ / กิจกรรม
ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาของ อบต. จะต้องพิจารณาเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง
เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน
8. ต้องนำแผนการพัฒนาไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อ อบต. จัดทำแผนการ
พัฒนาแล้วจะต้องนำแผนไปปฏิบัติตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ให้ อบต. บริหารกิจการให้เป็นไป
ตามแผนการพัฒนามตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ 2537 มาตรา 59 โดย
ใช้แผนเป็นฐานในการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี / เพิ่มเติม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ในการบริหารงานใดๆ ก็ตามผู้นำนับเป็นตัวจักรอันสำคัญต่อการบริหาร ดังนั้นการที่หน่วยงานหรือองค์การจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ หรือหัวหน้า ที่ทำให้สมาชิกหรือผู้ตามให้ความร่วมมือปฏิบัติงานได้สำเร็จ ความเป็นผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญลำดับต้นที่จะช่วยให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ และสามารถนำกลุ่มไปในทิศทางที่ต้องการได้เป็นอย่างดี (เนาวรัตน์ แก้วสว่าง, 2547, 23) ซึ่งความหมายของความเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำ แบบของผู้นำ และทฤษฎีความเป็นผู้นำ มีดังต่อไปนี้

ความหมายของผู้นำ (Leader)

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายในลักษณะต่างๆกัน ดังต่อไปนี้

ขงยุทธ เกษสาคร (2542, 34) กล่าวว่า ผู้นำหมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกลักษณะ คุณสมบัติเด่นกว่าผู้อื่นในกลุ่ม และมีอิทธิพลมากกว่าบุคคลอื่นๆ ในหน่วยงาน ทั้งสามารถสร้างความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้แก่หน่วยงานนั้นๆ ได้

สมพิศ นันทศิริพร (2545, 15) กล่าวว่า ผู้นำ คือผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชนหมู่มาก ให้เป็นหัวหน้าคนอื่น มีความสามารถในการโน้มน้าวชักจูงคนอื่นให้ปฏิบัติตามคำสั่ง เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้

สุภัททาญจน์ ฤทธิละคร (2548, 9) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่เป็นศูนย์กลางของกลุ่ม เป็นผู้ที่แสดงบทบาทที่เหมาะสม สมาชิกในกลุ่มให้การยอมรับนับถือ และศรัทธา สามารถนำกลุ่มไปในทิศทางที่ต้องการ รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกให้ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

โยธิน สกุลเดช (2548, 8) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลภายในกลุ่มหรือภายในองค์การที่ได้รับการเลือกตั้ง หรือ ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยอมรับจากสมาชิกภายในกลุ่มให้เป็นผู้มีอิทธิพลต่อสมาชิกภายในกลุ่มเป็นศูนย์กลางต่อกลุ่มหรือต่อองค์การ ในการนำพากลุ่มหรือองค์การปฏิบัติกิจกรรมหรือภารกิจหรือการดำรงอยู่ให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยการร่วมกันของบุคคลภายในกลุ่ม

สรุปความหมายของ ผู้นำ คือ ผู้ที่เป็นหัวหน้าของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซึ่งต้องได้รับการยอมรับหรือการคัดเลือกจากสมาชิกภายในกลุ่มนั้น และต้องสามารถดำเนินกิจกรรม หรือการอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกภายในกลุ่มของตนเอง เพื่อให้งานนั้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้

ภาวะผู้นำ (Leadership)

ภาวะผู้นำเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ของผู้นำโดยการใช้อิทธิพลที่เหนือบุคคลอื่น โน้มน้าวชักจูง ให้บุคคลอื่นปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติทีก่อให้เกิดผลต่อส่วนรวมภายในกลุ่ม ลักษณะการ แสดงออกมานั้นคือความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำนั่นเอง ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายในลักษณะ มุมมองที่แตกต่างกันตามแนวทางของแต่ละท่าน ดังต่อไปนี้

ประพันธ์ สุริหาร (2542, 11) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึงกระบวนการใช้อิทธิพลทาง สังคม เพื่อให้กลุ่มดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือการมีอิทธิพลที่เหนือผู้อื่น โดยคนเหล่านั้นมี ความเชื่อฟังอย่างเต็มใจ มีความมั่นใจในผู้นำ เคารพนับถือ และให้ความร่วมมือด้วยความจริงใจ

พรนพ พุกกะพันธ์ (2544, 9) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง ความเป็นผู้นำของบุคคลที่ จะมาประสานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกัน โดยที่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันก็ตาม หรือทำการร่วมกันก็ ตามให้พากัน ไปด้วยดีสู่จุดหมายที่ค้างงานหรืออีกนัยหนึ่ง ภาวะผู้นำคือคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายประสานกัน และพากัน ไปสู่ จุดหมายที่ค้างงาน

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544, 12) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึงกระบวนการใช้อิทธิพลที่ มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การและมีการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมใน การทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

วิโรจน์ สารัตนะ (2542, 9) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึงความเป็นผู้นำที่ผู้บริหารจะมี อิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การ

สุภัทคาญจน์ ฤทธิละคร (2548, 11) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึงกระบวนการแสดง พฤติกรรมใช้อิทธิพลของผู้นำเองในการ โน้มน้าวจิตใจให้บุคคลหรือ กลุ่มบุคคลในหน่วยงาน หรือ กลุ่มองค์การปฏิบัติตามความต้องการ ไปสู่เป้าหมายวัตถุประสงค์ของผู้นำที่ ตั้งไว้โดยให้ทุกคนมี ส่วนร่วมและพึงพอใจ

สรุป ภาวะผู้นำหมายถึง กระบวนการของผู้นำที่จะดำเนินการชักจูง โน้มน้าวกลุ่ม บุคคลเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความรู้สึกคล้อยตาม โดยต้องอาศัย ความรู้ ประสบการณ์ และ สติปัญญาของผู้นำเพื่อให้เป้าหมายที่วางไว้ภายในองค์กรประสบผลสำเร็จสูงสุด

แบบของผู้นำ

แบบของผู้นำเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้นำในรูปแบบต่าง เพื่อให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานหรือกระทำสิ่งที่ผู้นำต้องการ โดยพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกจะมี หลายรูปแบบซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในการจำแนกแบบของผู้นำได้มีผู้ทำการศึกษาและ จำแนกแบบของผู้นำดังนี้

สุคา ทัพสุวรรณ (2541, 8 – 13) ได้กล่าวถึงแบบของผู้นำว่ามีหลายแบบและได้จำแนกดังนี้

1. จำแนกตามวิธีที่นำ ซึ่งมี 3 แบบ คือ

1.1 ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic) ผู้นำชนิดนี้พยายามที่จะควบคุมกลุ่ม และจัดกลุ่มให้เป็นไปตามความประสงค์ของตัวผู้นำ

1.2 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic) ผู้นำชนิดนี้จะทำตัวเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มนั่นเอง โดยจะช่วยกลุ่มทำงาน

1.3 ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire) ผู้นำชนิดนี้จะปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีอำนาจกระทำการใดๆตามใจชอบ

2. จำแนกตามวิธีแห่งการทดแทน มี 2 แบบ คือ

2.1 ผู้นำวิชาชีพ ผู้นำชนิดนี้จะรู้ว่าจะงานคืออะไร และผู้นำวิชาชีพนี้จะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะทำงานนั้นๆ โดยจะได้รับเงินเป็นค่าตอบแทนในการให้บริการในฐานะผู้นำ การที่ได้รับเงินค่าจ้างหรือค่าตอบแทนนี้ทำให้ต้องรับผิดชอบ มีหน้าที่ภาระผูกพัน เป็นที่คาดหวังว่าจะช่วยนำพา หน้าที่ของหน่วยงานหรือองค์กร ได้ชัดเจนขึ้น และสามารถทำหน้าที่เหล่านั้นด้วย เพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงานมีความแข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการตามภาระหน้าที่มากยิ่งขึ้นด้วย

2.2 ผู้นำอาสาสมัคร ผู้นำชนิดนี้ไม่ได้รับการคาดหวังว่าเป็นผู้นำหน้าที่ในการปฏิบัติงานยังต้องพึ่งพาอาศัยผู้นำวิชาชีพเพื่อรับทราบความรู้ใหม่ๆ ในการนำไปใช้ปฏิบัติงานอีกด้วย ผู้นำชนิดนี้ไม่ได้รับเงินตอบแทนการบริการในฐานะผู้นำ แต่คาดหวังว่าจะได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านการฝึกอบรมจากผู้นำวิชาชีพ ผู้นำอาสาสมัครนี้เป็นตัวแทนอย่างจริงจัง เป็นผู้ดูแลและเป็นผู้แปลความหมายสำหรับกลุ่ม

3. จำแนกตามสาขาความเป็นผู้นำ เป็นการจำแนกตามงานที่ปฏิบัติมี 5 แบบ คือ

3.1 ผู้นำริเริ่ม หรือผู้นำความคิดใหม่ๆ ผู้นำชนิดนี้มักจะเปลี่ยนแปลงหรือก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในหน่วยงานหรือองค์กร บางครั้งผู้นำประเภทนี้อาจถูกมองว่าเป็นนักปฏิรูป อาจไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของกลุ่ม อาจถูกมองว่าเป็นคนประหลาดเป็นคนบ้าๆ บอๆ หรืออาจเป็นวีรบุรุษ อย่างไรก็ตามผู้นำชนิดนี้จะพยายามค้นหาสิ่งที่จะเชื่อว่าจะเป็นข้อยุติปัญหาที่ดีที่สุด

3.2 ผู้นำกลุ่มโดยตรง ผู้นำชนิดนี้จะเป็นผู้อาสาสมัครงานที่ทำเป็นแบบเผชิญหน้าอย่างใกล้ชิดกับกลุ่ม เป็นผู้ที่มักกระในการทำงานกับกลุ่ม หรือเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาการทำงานร่วมกับกลุ่มเป็นอย่างมาก

3.3 ผู้นำผลประโยชน์พิเศษ ผู้นำชนิดนี้กำลังเป็นความต้องการของสังคม เพราะสังคมให้ความสำคัญต่อผู้มีความชำนาญเป็นพิเศษเฉพาะสาขามากขึ้น ผู้นำผลประโยชน์นี้จะเป็นผู้คอยกระตุ้นเตือน เป็นผู้คอยให้การสนับสนุน คอยแนะแนวทาง และเป็นผู้คอยสร้างแรงจูงใจให้เกิดกับสมาชิกภายในกลุ่ม

3.4 ผู้นำสถาบัน ผู้นำชนิดนี้มักได้แก่ผู้นำผลประโยชน์พิเศษที่มีบทบาทเป็นวิชาชีพและเป็นทางการ เนื่องจากเขาได้รับการฝึกฝนและได้รับการจ้างอย่างต่อเนื่องและถาวร

3.5 ผู้นำชุมชน ผู้นำชนิดนี้เป็นผู้นำที่แตกต่างไปจากผู้นำทั้ง 4 แบบ ที่กล่าวมา เพราะผู้นำชนิดนี้จะทำงานเกี่ยวข้องกับสวัสดิการโดยทั่วไป ของประชาชนทุกคนในเขตที่ผู้นำทำงานอยู่

ส่วน วานิช ประทุมพันธ์ (2545, 15) ได้จำแนกแบบของผู้นำตามพื้นฐานแห่งอำนาจหน้าที่ โดยจำแนกตามอิทธิพลและอำนาจหน้าที่ของผู้นำ 3 แบบดังนี้

1. ผู้นำตามกฎหมาย หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำ หรือหัวหน้าโดยกฎหมาย เช่น อธิบดี หัวหน้ากอง หรือตำแหน่งอื่นๆ ก็ย่อมจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายนั้นกำหนดไว้
2. ผู้นำที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวบุคคล ผู้นำลักษณะนี้มีความสำคัญต่อการเป็นหัวหน้า หรือการเป็นผู้นำของหัวหน้างานเป็นอันมาก เช่น มักจะพบเสมอว่าอธิบดีแต่ละคนนั้น แม้จะมีอำนาจหน้าที่เหมือนกันตามกฎหมาย แต่ก็มิได้มีลักษณะของการเป็นผู้นำเหมือนกันเท่ากันทุกคน จะสังเกตเห็นความเป็นจริงว่าแต่ละคนได้รับการยกย่องนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพิเศษของหัวหน้าแต่ละคนเป็นสำคัญ
3. ผู้นำในลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์ ผู้นำหรือหัวหน้างานประเภทนี้คือ ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอันเป็นที่เคารพยกย่อง และเป็นสัญลักษณ์ของคนทั้งหลาย เช่น ตำแหน่งเป็นประธานสหภาพ ประธานที่ประชุม ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ เป็นต้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ

ความเป็นผู้นำเป็นองค์ประกอบประการหนึ่งซึ่งทำให้การบริหารงานของผู้นำประสบผลสำเร็จ โดยเป็นการใช้พฤติกรรมของแต่ละคนที่สะสมจากประสบการณ์หรือการรับรู้เพื่อใช้ในการชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเต็มใจทำตามที่ผู้นำต้องการได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะของผู้นำออกเป็นสามกลุ่มใหญ่ๆ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2542, 437)

ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ

เป็นทฤษฎีที่นักจิตวิทยาและนักวิจัยได้ให้ความสนใจศึกษามานานแล้ว โดยให้ความสำคัญลักษณะของผู้นำทางด้านกายภาพ บุคลิกภาพ และจิตใจของผู้นำ ทั้งที่ผู้สนใจแนวทางดังกล่าวได้ตั้งข้อสงสัยกับการเป็นผู้นำนั้น จะต้องมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวอะไรบ้าง เช่นเรื่อง บุคลิกภาพ นิสัยใจคอ หรือรูปร่างหน้าตา เป็นต้น เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัวผู้นำในการศึกษาคุณลักษณะผู้นำนี้ นักวิจัยใช้วิธีการ 2 อย่างคือ

1. เปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้นำกับคุณลักษณะบุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้นำ
2. เปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ กับคุณลักษณะของผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า บุคคลที่เป็นผู้นำ จะมีลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้นำในเรื่องคุณลักษณะพื้นฐานอัน ได้แก่ สติปัญญา ความรอบรู้ ความเข้าใจงาน ความคิดริเริ่ม การแก้ปัญหา ความเชื่อมั่นในตนเองและความปรารถนาที่ได้รับการยอมรับในด้านความรับผิดชอบและการดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจในการควบคุม แต่ยังไม่ได้รับการยอมรับในด้านความรับผิดชอบและการดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจในการควบคุม แต่ยังไม่ได้กระจ่างชัดในคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผล จึงได้มีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผลกับผู้นำที่ไม่มีประสิทธิผล ในด้านความก้าวร้าว ความทะเยอทะยาน การตัดสินใจ การมีอำนาจ ความคิดริเริ่ม สติปัญญา ลักษณะทางร่างกาย ความมั่นใจในตนเองและลักษณะทางร่างกาย ความมั่นใจในลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัย ซึ่งคุณลักษณะทางร่างกายไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญพอที่จะชี้ความแตกต่างระหว่างผู้นำที่มีประสิทธิผลและผู้นำที่ไม่มีประสิทธิผลแต่อย่างใด

ทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ หรือพฤติกรรมผู้นำ

การศึกษาความเป็นผู้นำตามแนวการศึกษาด้านพฤติกรรมของผู้นำหรือทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงพฤติกรรม เน้นความมีประสิทธิภาพของผู้นำ ไม่ใช่ปรากฏตัวออกมาของบุคคลใด บุคคลหนึ่งในฐานะของผู้นำ มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ตัวแบบของผู้นำที่ผู้นำใช้ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งตามพื้นฐานของทฤษฎีนี้จะมีพฤติกรรมผู้นำอยู่ 2 แบบ คือ พฤติกรรมมุ่งงานกับพฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์ ผู้นำที่มุ่งงานจะมุ่งยึดถืองานเป็นสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด มุ่งหวังผลการทำงานและผลผลิตสูงสุดโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดีจะมีระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนผู้นำที่มุ่งสัมพันธ์จะยึดถือเรื่องจิตใจเป็นสำคัญ เน้นในเรื่องความเห็นอกเห็นใจเป็นสำคัญ และความอบอุ่นระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสามารถสรุปได้ 5 แบบดังนี้

1. ผู้นำตามลักษณะการใช้อำนาจ

เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็น การศึกษาถึงแหล่งที่มาของการใช้อำนาจหน้าที่ เพื่อบังคับบัญชาและสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1.1 ผู้นำแบบเผด็จการหรืออัตนนิยม หมายถึงผู้นำที่ทำการวินิจฉัยสั่งการหรือ ออกคำสั่งใดๆ โดยรวบรัดอำนาจ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นในการปฏิบัติการ การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจใดๆ ผู้นำประเภทนี้จะทำตัวเป็นผู้ บังการ ผู้กำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย และการสั่งการให้ผู้อื่นปฏิบัติในลักษณะเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เพราะผู้นำประเภทนี้เชื่อว่าการออกคำสั่งการใช้ระเบียบวินัย การควบคุมอย่างเข้มงวด และการให้ คุกให้โทษอย่างเคร่งครัดจะเป็นวิธีที่ทำให้คนผลิตผลงานตามที่ผู้นำต้องการ โดยมีได้สนใจและให้ ความสำคัญกับความต้องการส่วนบุคคลตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้ใต้บังคับบัญชาเท่าใดนัก

1.2 ผู้นำแบบประชาธิปไตยหรือการมีส่วนร่วม หมายถึงผู้นำที่กำหนดเป้าหมาย และวิธีการที่ใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ แต่ผู้นำแบบนี้จะเปิด โอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้ ร่วมในกระบวนการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการกลุ่มของผู้ใต้บังคับบัญชา จะได้รับการปฏิบัติใน ลักษณะของการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการเปิด โอกาสให้บุคคลทุกคนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจปัญหาต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนเกิดความภาคภูมิใจ ความผูกพันและความ รับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการทำงาน ผลผลิตนั้นก็สูงทั้ง ปริมาณและคุณภาพ ขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานก็สูงตามไปด้วย

1.3 ผู้นำแบบปล่อยเสรี หมายถึงผู้นำที่ใช้อำนาจควบคุมบังคับบัญชาลูกน้อง น้อยมากหรือเกือบไม่ใช้เลย ผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้นำประเภทนี้จะมีอิทธิพลอย่างเสรีอย่างเต็มที่ใน การเลือกกรรมวิธีการปฏิบัติงาน การพิจารณา และการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยผู้นำจะเป็นเพียงผู้ให้ ข้อมูลให้ความช่วยเหลือเมื่อลูกน้องต้องการ และให้ความเป็นมิตร โดยแทบจะไม่มีบทบาทของ ความเป็นผู้นำอยู่เลย ความสำเร็จของกลุ่มของผู้นำแบบนี้มักจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของกลุ่ม ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ

2. พฤติกรรมผู้นำตามลักษณะวิธีการทำงาน

เป็นการศึกษาพฤติกรรมการทำงานของบุคคลที่มีฐานะเป็นผู้นำ ซึ่ง โดยทั่วไปจะพิจารณาถึงลักษณะวิธีการทำงานออกเป็น 4 แบบ

2.1 ผู้นำเจ้าระเบียบ ในการปฏิบัติงานของผู้นำแบบนี้ จะยึดถือระเบียบแบบ แขน ไม่ชอบมีการเปลี่ยนแปลง มักจะใช้หลักความระมัดระวัง และยึดถือระเบียบไว้ก่อน การคิดต่อ สื่อสารจะเป็นการสื่อสารทางเดียว

2.2 ผู้นำแบบบงการ ผู้นำแบบนี้ทราบแต่วิธีการออกคำสั่งแต่อย่างเดียว แต่ไม่รู้จักวิธีการสอนและออกแบบการทำงาน ขาดหลักมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นการสื่อสารจากบนลงล่าง

2.3 ผู้นำแบบงูใจ ผู้นำแบบนี้ยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการทำงาน การพิจารณาแสดงความคิดเห็น การติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นแบบการสื่อสารสองทาง

2.4 ผู้นำแบบร่วมใจ การปฏิบัติงานของผู้นำประเภทนี้นิยมการปรึกษาหารือและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ชี้หลักการประนีประนอมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทย ที่ 22/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามาร่วมกันบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนร่วมอันจะเป็นทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยวิธีจัดให้มีสภาตำบลและกรรมการตำบลขึ้น

การที่สภาตำบลยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน รัฐบาลจึงได้ปรับปรุงฐานะของสภาตำบลเสียใหม่ให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 43 ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 44 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ลงวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537

เกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 40 สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณเฉลี่ยสามปีไม่ต่ำกว่าปีละ หนึ่งแสนห้าหมื่นบาท โดยทำเป็นกระทรวงมหาดไทย และประกาศในราชกิจจานุเบกษา คำนึงกระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศจัดตั้งตำบลบัวเงิน และเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินขึ้นตามนัยมาตราที่ 40 และมาตรา 95 แห่ง

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ 2537 ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ 2540 มีการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ 2540 โดยมีประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคนแรกคือ นายเสถียร โพธิ์สาจันทร์ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งกำนันตำบลบัวเงิน

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้ง ตำบลบัวเงินตั้งอยู่บนอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่ทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือ ของจังหวัดขอนแก่น ห่างจากอำเภอน้ำพอง 19 กิโลเมตร จังหวัดขอนแก่น 50 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ประมาณ 112.30 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 70,187 ไร่

อาณาเขต มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ จดตำบลเขาสวนกวาง อำเภอเขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น

ทิศใต้ จดตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จ.ขอนแก่น

ทิศตะวันตก จดตำบลพันธุย์ อ.น้ำพอง , ตำบลเขาสวนกวาง อ.เขาสวนกวาง

ทิศตะวันออก จดตำบลบ้านฝาง , ตำบลหนองโน , ตำบลห้วยโจด

อำเภอกระนวน

เขตการปกครอง ตำบลบัวเงินมีพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเดิมพื้นที่ มีเขตการ ปกครองในพื้นที่ 17 หมู่บ้าน ดังนี้

1. บ้านเพี้ยฟาน หมู่ที่ 1
2. บ้านนาฝายเหนือ หมู่ที่ 2
3. บ้านโนนแดง หมู่ที่ 3
4. บ้านหนองแวง หมู่ที่ 4
5. บ้านหนองกุงขี้ตวง หมู่ที่ 5
6. บ้านคำจั่น หมู่ที่ 6
7. บ้านหนองแวงดง หมู่ที่ 7
8. บ้านคำบอน หมู่ที่ 8
9. บ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 9
10. บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 10
11. บ้านคงเย็น หมู่ที่ 11
12. บ้านโคกเล่า หมู่ที่ 12
13. บ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 13
14. บ้านเพี้ยฟาน หมู่ที่ 14

15. บ้านคำจัน หมู่ที่ 15
16. บ้านคำจัน หมู่ที่ 16
17. บ้านหนองแวง หมู่ที่ 17

ประชากร มีจำนวนประชากรตามสำนักทะเบียนราษฎรอำเภอหนองหาน วันที่ 31 เดือน เมษายน พ.ศ. 2550 เป็นจำนวนทั้งสิ้น 12,247 คน แยกได้ดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชาชนตำบลบัวเงิน

ตำบล/หมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม
บ้านเพี้ยฟาน หมู่ที่ 1	352	379	731
บ้านนาฝายเหนือ หมู่ที่ 2	365	337	702
บ้านโนนแดง หมู่ที่ 3	264	290	554
บ้านหนองแวง หมู่ที่ 4	299	297	596
บ้านหนองกุงซี้ควง หมู่ที่ 5	1,121	622	1,743
บ้านคำจัน หมู่ที่ 6	235	211	446
บ้านหนองแวงดง หมู่ที่ 7	134	129	263
บ้านคำบอน หมู่ที่ 8	437	473	910
บ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 9	519	508	1,027
บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 10	494	485	979
บ้านดงเย็น หมู่ที่ 11	402	420	822
บ้านโคกเต่า หมู่ที่ 12	119	91	210
บ้านโคกใหญ่ หมู่ที่ 13	555	565	1,120
บ้านเพี้ยฟาน หมู่ที่ 14	298	302	600
บ้านคำจัน หมู่ที่ 15	245	253	498
บ้านคำจัน หมู่ที่ 16	231	219	450
บ้านหนองแวง หมู่ที่ 17	305	291	596
รวม	6,375	5,872	12,247

การศึกษา มีสถานศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมี
จำนวนเด็กเล็ก เด็กนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7 แห่ง

2. โรงเรียนประถมศึกษา/ขยายโอกาส จำนวน 9 แห่ง
3. โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง
4. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง
5. สถาบันและองค์กรทางศาสนา จำนวน 12 แห่ง
6. สถานีอนามัย จำนวน 2 แห่ง
7. ป้อมยามสถานีตำรวจ จำนวน 1 แห่ง

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ผู้บริหาร

- | | |
|------------------------------------|------------|
| 1.1 นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล | จำนวน 1 คน |
| 1.2 รองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล | จำนวน 2 คน |
| 1.3 เลขานายกองจัดการบริหารส่วนตำบล | จำนวน 1 คน |

2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 34 คน

3. พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างทั้งสิ้น จำนวน 41 คน

- | | |
|----------------------------|-------------|
| 3.1 ตำแหน่งในสำนักงานปลัดฯ | จำนวน 11 คน |
| 3.2 ตำแหน่งในส่วนการคลัง | จำนวน 7 คน |
| 3.3 ตำแหน่งในส่วนโยธา | จำนวน 7 คน |
| 3.4 ตำแหน่งในส่วนการศึกษา | จำนวน 18 คน |

4. ระดับการศึกษาของพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้าง

- | | |
|-----------------------|-------------|
| 4.1 มัธยมศึกษาตอนต้น | จำนวน - คน |
| 4.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย | จำนวน 18 คน |
| 4.3 อาชีวศึกษา | จำนวน 9 คน |
| 4.4ปริญญาตรี | จำนวน 14 คน |

5. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

รายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549	เป็นเงิน	26,291,033.95 บาท
รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองเป็นเงิน		579,220.12 บาท
รายได้ที่ส่วนราชการอื่น เก็บให้	เป็นเงิน	14,807,124.23 บาท
เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	เป็นเงิน	5,741,935 บาท
เงินงบประมาณถ่ายโอนฯ	เป็นเงิน	5,162,754 บาท

6. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549	เป็นเงิน	15,206,117.93 บาท
----------------------------------	----------	-------------------

รายจ่ายประจำ	เป็นเงิน	12,326,496,93	บาท
รายจ่ายเพื่อการลงทุน	เป็นเงิน	2,879,621	บาท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ในการทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในครั้งนี้ได้มีหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของท้องถิ่นภายในประเทศ รายละเอียดดังนี้

ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ (2544, 77) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาคมภายในท้องถิ่น พบว่า ก่อนการดำเนินการแทรกแซงประชาคมตำบลประชาคมขาดความรู้ความเข้าใจต่างๆ มีปัญหาในการมีส่วนร่วม และปัญหาความต้องการ แต่หลังจากการดำเนินการแทรกแซงประชาคมแล้ว พบว่าการแทรกแซงประกอบด้วย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน จัดเวทีประชาคมตำบล และนิเทศติดตามผล เป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาคมพัฒนาเปลี่ยนแปลงคือ การพัฒนาความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประชาคมมีส่วนร่วมดีขึ้น สามารถค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาของหมู่บ้าน พบว่าประชาคมมีระดับความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าส่วนใหญ่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการในการจัดเวทีประชาคมตำบล เพื่อเสนอปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และปัญหาความต้องการ การสนับสนุนของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีระดับปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนา ระดับปานกลาง ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมการแทรกแซงต่างๆมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และทำให้ปัญหาของประชาคมในการจัดทำแผนลดน้อยลง

สุดาวรรณ มีบัว (2547, 143) ได้ทำการศึกษาสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า อายุ สถานภาพสมรส มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ผู้ที่มีสถานภาพสมรสจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น คุณลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกประชาคมตำบลเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรม

ที่สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุดคือการพิจารณาเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่สมาชิกมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการแสดงความคิดเห็นคัดค้านเนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนาตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา

สมชาติ ประสมเพชร (2548, 126) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี โดยมุ่งกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาเรียนรู้ร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังมีน้อยในหลายขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา ขั้นตอนการพัฒนา ขั้นตอนการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินศักยภาพท้องถิ่น ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการฝึกอบรม ขาดทักษะและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่องานการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งแนวทางการพัฒนาคือต้องเพิ่มพูนทักษะความรู้ และสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งปัจจัยหลักที่สำคัญคือต้องทำการเพิ่มพูนความรู้คือสร้าง ความเข้าใจและทักษะให้แก่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

อารียา บุญเปลื้อง (2549, 91) ได้ทำการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่น กรณีศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของชาวไทยพื้นราบกับชาวไทยภูเขาในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้นำท้องถิ่นมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสูง ตัวแปร ปัจจัยด้านเพศ สถานภาพสมรส รายได้ ตำแหน่ง จำนวนครั้งที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของผู้นำท้องถิ่นทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลางและยังมีความแตกต่างในการประสานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันมีผลสืบเนื่องมาจากผู้นำท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และขาดความรู้ในกระบวนการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังพออีกว่า การร่วมรับประโยชน์ทั้งผู้นำชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขาไม่ได้รับประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อันได้แก่ ค่าตอบแทนในการเข้าร่วมจัดทำแผน

พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนางรอง พบว่า เพศและอายุที่

แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นต่อการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมากขึ้น ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรายชื่อ รายคำ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ งบประมาณซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองมาคือ ตัวนายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศบาล นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจของประชาชน ประสิทธิภาพทำงานของพนักงาน คามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้มีงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

โยคารินี (Yocarini, 2004, 1) ได้ทำการศึกษการมีส่วนร่วมของประชาชนในเมือง Glazoue ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า หลังจากที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชนก็เพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของใน โครงการ นั้น ซึ่งความสำเร็จนั้นก็เนื่องมาจากการกระตุ้น และสิ่งจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

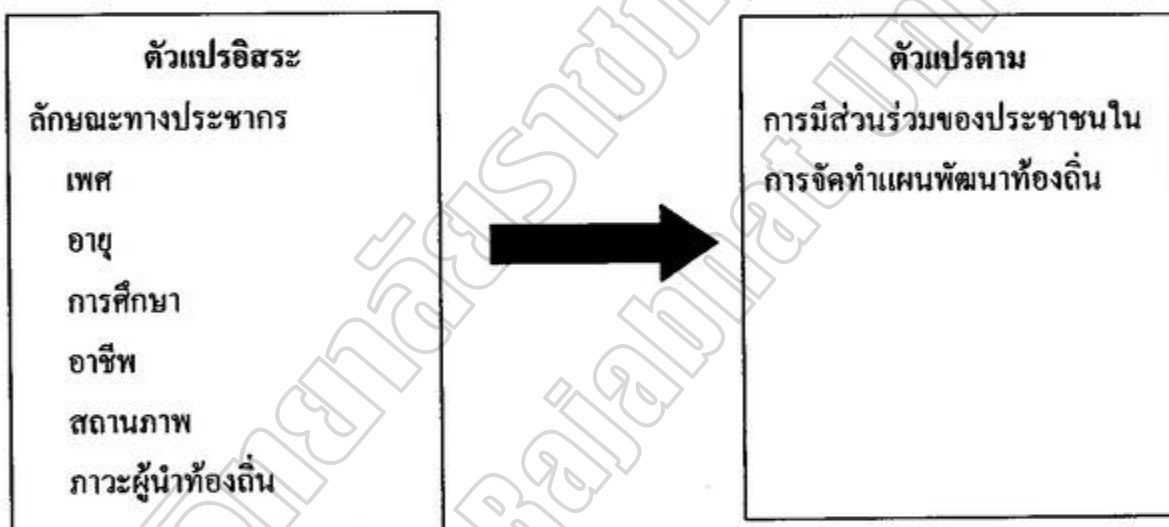
ซิโทล (Sithote, 2007, 31-37) ได้ทำการศึกษการมีส่วนร่วมของสตรีในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ใน เอ็มซิกา อิเทศวินี และไฮบิสตัส ไคสท์ ประเทศ แอฟริกาใต้ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ส่วนใหญ่ผู้ชายจะมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิงทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบต่อกันมา และอย่างไรก็ตามแนวโน้มการมีส่วนร่วมของสตรีมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น หากหน่วยงานนั้นๆ ได้มีผู้นำที่เป็นสตรี หรือในหน่วยงานนั้นมีการเปิด โอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งข้อดีของการที่มีสตรีในหน่วยงานก็คือ จะทำให้บรรยากาศการทำงานภายในที่ทำงานนั้นผ่อนคลายยิ่งขึ้น และการส่งเสริมให้สตรีได้มีส่วนร่วมในชุมชนมากขึ้นนั้น จะส่งผลให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตรงตามความต้องการของชุมชนมากขึ้น ซึ่งการจะเพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรี ในการจัดทำแผนภายในชุมชนได้ ต้องทำดังนี้ คือ ผลักดันให้มีสมาชิกระดับท้องถิ่นมีผู้นำที่เป็นสตรี พร้อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่กลุ่มสมาชิกสตรี และยอมรับฟังความคิดเห็นของสตรีให้เท่าเทียมกับผู้ชาย

จากผลการศึกษาของนักวิชาการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ของนักวิชาการหลายท่านได้สนใจที่จะศึกษการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

แต่ส่วนใหญ่ผู้ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของผู้นำท้องถิ่น และประชาคมภายในท้องถิ่นนั้น ซึ่งในฐานะผู้วิจัยนั้นก็ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเช่นกัน แต่ผู้ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบกับพื้นที่ที่ทำการศึกษายังไม่มีใครที่ทำการศึกษาในเรื่องนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้ ตามตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังนี้



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยประชากรภายในตำบลบัวเงิน จำนวน 17 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 12,247 คน ซึ่งสำรวจ ณ วันที่ 30 เมษายน 2549

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ 387 คน โดยการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งหมู่บ้านเป็นชั้น (Strata) ทั้งหมด 17 ชั้น และแต่ละหมู่บ้านใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชากร

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง	ชั้น
บ้านเพี้ยฟานหมู่ที่ 1	731	23	ชั้นที่ 1
บ้านนาฝายเหนือหมู่ที่ 2	702	22	ชั้นที่ 2
บ้านโนนแดงหมู่ที่ 3	554	17	ชั้นที่ 3

ตาราง 3 (ต่อ) แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชากร

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง	ชั้น
บ้านหนองแวงหมู่ที่ 4	596	18	ชั้นที่ 4
บ้านหนองกงขี้ควงหมู่ที่ 5	1,743	55	ชั้นที่ 5
บ้านคำจันทน์หมู่ที่ 6	446	14	ชั้นที่ 6
บ้านหนองแวงคงหมู่ที่ 7	263	9	ชั้นที่ 7
บ้านคำบอนหมู่ที่ 8	910	29	ชั้นที่ 8
บ้านโคกใหญ่หมู่ที่ 9	1,027	32	ชั้นที่ 9
บ้านโนนสวรรค์หมู่ที่ 10	979	30	ชั้นที่ 10
บ้านคงเย็นหมู่ที่ 11	822	26	ชั้นที่ 11
บ้านโคกเล้าหมู่ที่ 12	210	9	ชั้นที่ 12
บ้านโคกใหญ่หมู่ที่ 13	1,120	35	ชั้นที่ 13
บ้านเพี้ยฟานหมู่ที่ 14	600	19	ชั้นที่ 14
บ้านคำจันทน์หมู่ที่ 15	498	16	ชั้นที่ 15
บ้านคำจันทน์หมู่ที่ 16	450	14	ชั้นที่ 16
บ้านหนองแวงหมู่ที่ 17	596	19	ชั้นที่ 17
รวม	12,247	387	17 ชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามและศึกษาจากเอกสาร ตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน รวมทั้งข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน เพื่อมาประมวลสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4. ชั้นตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) รายละเอียดตามแบบสอบถามดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัด ขอนแก่นใน 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดปัญหา ด้านการให้ข้อมูล ด้านการคัดเลือกกรรมการ ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการติดตามและประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ซึ่งกำหนดตามความมากน้อยของบทบาทการมีส่วนร่วม รายละเอียดในแบบสอบถามดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบใช่ หรือ ไม่ใช่ และแบบแสดงความคิดเห็น เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร การพัฒนา การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจในการตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นพื้นฐานข้อมูลในการจัดทำแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้

2. ศึกษาเทคนิค และวิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติตามเทคนิคการวัดของลิเกิร์ต (Likert Scale)

3. ร่างแบบสอบถามไปเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำแก้ไขจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประกอบด้วย

1. นายเด็ช อ่างสุพรรณ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพังทวย
2. นายศุภชัย เหาะน้อย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังชัย
3. นายกระพัน ศรีงาน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำไปแก้ไข

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ณ ตำบลปะคำ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

7. นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9804

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนการ

1.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย ต่อผู้นำท้องถิ่นเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นประชาชนภายในเขตพื้นที่ตำบลบัวเงินจำนวน 387 คน

2. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อนำมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. ให้คะแนนตามเกณฑ์ระดับปฏิบัติการแต่ละฉบับ
4. ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยโดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
5. ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรายข้อ รายด้าน รวมทุกด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)
6. ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศของประชาชน โดยทดสอบสมมุติฐานด้วยค่าสถิติแจกแจง t -test โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05
7. ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ของประชาชน โดยทดสอบสมมุติฐานด้วยค่าสถิติแจกแจง F -test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05
8. ตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson r
9. ตอนที่ 6 วิเคราะห์ลำดับความสำคัญของปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป และสภาพปัญหา ใช้ค่าร้อยละ
2. สถิติที่ใช้หาความสัมพันธ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson r
3. สถิติที่ใช้บรรยายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ใช้ค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
4. สถิติที่ใช้เพื่อทำการทดสอบสมมุติฐาน กรณีตัวแปร 2 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ใช้ค่า t -test

5. สถิติที่ใช้เพื่อทำการทดสอบสมมุติฐาน กรณีตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ใช้ค่า F – test
6. สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนกรณีพบความแตกต่างกัน ใช้ค่าเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe')

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อการเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

แทนค่า	\bar{X}	ค่าเฉลี่ย (Mean)
แทนค่า	S.D.	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
แทนค่า	t	ค่าสถิติแจกแจงแบบ t (t-test)
แทนค่า	F	ค่าสถิติแจกแจงแบบ F (F-test)
แทนค่า	SS	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of Squares)
แทนค่า	MS	ค่าความแปรปรวน (Mean Squares)
แทนค่า	df	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกผลการวิเคราะห์ออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ ของประชาชน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพของประชาชน

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	193	49.90
หญิง	194	50.10
รวม	387	100

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 387 คน เป็นชายจำนวน 193 คนคิดเป็นร้อยละ 49.90 เป็นหญิงจำนวน 194 คนคิดเป็นร้อยละ 50.10

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	39	10.10
21 – 30 ปี	79	20.40
31 – 40 ปี	121	31.30
41 ปีขึ้นไป	148	38.20
รวม	387	100

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 387 คน เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ ปรากฏว่า ช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุดจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 38.20 รองลงมาช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 ช่วงอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.40 และช่วงอายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.10 ตามลำดับ

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	172	44.40
มัธยมศึกษาตอนต้น	98	25.30
มัธยมศึกษาตอนปลาย	87	22.50
ปริญญาตรี	28	7.30
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
อื่นๆ(ปวช. ปวส.)	2	0.50
รวม	387	100

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 387 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏว่า จบชั้นประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 รองลงมาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.30 มัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 ปริญญาตรี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 และปวช. ปวส. จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม อาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	202	52.20
ค้าขาย	21	5.40
ข้าราชการ	23	5.90
ลูกจ้าง	65	16.80
อาชีพส่วนตัว	30	7.80
อื่นๆ(กำลังศึกษา)	46	11.90
รวม	387	100

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 387 คน เมื่อจำแนกตาม อาชีพ ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 52.20 รองลงมา อาชีพ ลูกจ้าง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.80 กำลังศึกษา จำนวน 46 คิดเป็นร้อยละ 11.90 อาชีพ ส่วนตัว จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80 อาชีพข้าราชการจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90 และ อาชีพค้าขายจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40 ตามลำดับ

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	91	23.50
สมรส	281	72.60
หย่า / หม้าย	15	3.90
รวม	387	100

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 387 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ปรากฏว่าส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 72.60 รองลงมา สถานภาพ โสด จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 และ สถานภาพหย่า / หม้าย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.90 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมด้านการกำหนดปัญหาของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการกำหนดปัญหา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ท่านได้เข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการระบุปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน	3.36	1.07	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา สาเหตุของปัญหาความต้องการในโครงการที่จะพัฒนาท้องถิ่น	3.16	0.96	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน	3.06	1.00	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผน	2.99	1.01	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.93	1.03	ปานกลาง
รวม	3.10	1.02	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในด้านการกำหนดปัญหา รวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาระบุปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.36$) รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาสาเหตุปัญหาความต้องการในโครงการที่จะพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.16$) และการมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.06$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการให้ข้อมูล	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ท่านได้ร่วมให้ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.99	1.00	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีในโครงการเพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.00	1.01	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ความก้าวหน้าโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.01	0.96	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.99	1.06	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.93	1.00	ปานกลาง
รวม	2.99	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในด้านการให้ข้อมูล รวมทุกข้อการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 2.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการเข้าร่วมในการรับรู้ข้อมูลความก้าวหน้าโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.01$) รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีในโครงการเพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.00$) และ การมีส่วนร่วมให้ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.99$) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมด้านการคัดเลือกคณะกรรมการของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการจัดทำแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น	2.03	0.80	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนเป็นคณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.05	0.92	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนเป็นคณะกรรมการและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น	1.95	0.91	น้อย
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนประชาคมหมู่บ้านเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.51	0.91	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนของหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆที่เป็นการพัฒนาหมู่บ้านของท่าน	2.46	0.87	น้อย
รวม	2.20	0.89	น้อย

จากตาราง 11 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ ส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 2.20$) ยกเว้นการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนประชาคมหมู่บ้านเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.51$))

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติตามแผนของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการปฏิบัติตามแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาหมู่บ้านเพียงใด	3.05	1.03	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้านด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างถนน, การขยายเขตไฟฟ้า, การสร้างแหล่งเก็บน้ำ เป็นต้น	3.04	1.12	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ต่างๆ	3.18	1.11	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของตำบล เช่น การแห่เทียนเข้าพรรษา, การทอดกฐิน, ประเพณีบุญบั้งไฟ, เป็นต้น	3.17	1.06	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการกีฬาขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.16	1.10	ปานกลาง
รวม	3.12	1.09	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในด้านการปฏิบัติตามแผน รวมทั้งข้อการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการเข้าร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ต่างๆ ($\bar{X} = 3.18$) รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วม ในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.17$) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการกีฬา ($\bar{X} = 3.16$) ตามลำดับ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการตรวจรับงานจ้าง งานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน , ไฟฟ้า , แหล่งน้ำ	2.79	1.07	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมโครงการ งบประมาณ ต่างๆจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด	2.85	1.05	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้เนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา อบต. หลังจากทีคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จัดทำเสร็จแล้ว	2.87	1.05	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้เนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา อบต. หลังจากทีผ่านการเห็นชอบจากสภา อบต. แล้ว	2.86	0.99	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความสำเร็จของกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการภายในหมู่บ้านของท่าน	2.72	1.08	ปานกลาง
รวม	2.82	1.05	ปานกลาง

จากตาราง 13 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในด้านการติดตามและประเมินผล รวมทุกข้อ การมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการเข้าร่วมในการรับรู้เนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา อบต. หลังจากทีคณะกรรมการจัดทำแผน จัดทำเสร็จแล้ว ($\bar{X} = 2.87$) รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมในการรับรู้เนื้อหาสาระหลังจากทีผ่านการเห็นชอบจากสภาแล้ว ($\bar{X} = 2.86$) และการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ข่าวสาร กิจกรรม โครงการ งบประมาณ ($\bar{X} = 3.16$) ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นรายด้าน

ด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ร่วมกำหนดปัญหา	3.10	0.83	ปานกลาง
2. ร่วมให้ข้อมูล	2.99	0.81	ปานกลาง
3. ร่วมคัดเลือกคณะกรรมการ	2.20	0.51	น้อย
4. ร่วมปฏิบัติตามแผน	3.12	0.88	ปานกลาง
5. ร่วมติดตามและประเมินผล	2.81	0.85	ปานกลาง
รวม	2.85	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่ การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 2.85$) ยกเว้นด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 2.20$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ ของประชาชน ตาราง 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ ของประชาชน

	ลักษณะการมีส่วนร่วม				ชาย		หญิง		t	P value
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ				
การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา										
1. ท่านได้เข้าร่วมประชุมประชาชนเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการระบุปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน										
3.44	1.02	ปานกลาง	3.27	1.10	ปานกลาง	1.53	0.12			
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา สาเหตุของปัญหาความต้องการในโครงการที่จะพัฒนาท้องถิ่น										
3.21	0.97	ปานกลาง	3.10	0.96	ปานกลาง	1.11	0.26			
3. ท่านมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน										
3.09	0.99	ปานกลาง	3.03	1.02	ปานกลาง	0.60	0.54			
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผน										
3.08	1.00	ปานกลาง	2.89	1.02	ปานกลาง	1.85	0.64			
5. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น										
2.99	1.03	ปานกลาง	2.87	1.03	ปานกลาง	1.27	0.26			
การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล										
1. ท่านได้ร่วมให้ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น										
3.01	1.02	ปานกลาง	2.97	0.98	ปานกลาง	0.35	0.72			
2. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีในโครงการเพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น										
3.04	0.99	ปานกลาง	2.95	1.04	ปานกลาง	0.85	0.39			

ตาราง 15 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ชาย		หญิง		t	P value		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}			SD	ระดับ
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ความก้าวหน้า โครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.01	0.94	ปานกลาง	3.02	0.99	ปานกลาง	-0.05	0.95
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.03	1.06	ปานกลาง	2.95	1.06	ปานกลาง	0.71	0.47
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.04	0.99	ปานกลาง	2.83	0.99	ปานกลาง	2.03	0.43
การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ								
1. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการจัดทำแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น	2.03	0.81	น้อย	2.03	0.79	น้อย	0.00	0.99
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนเป็นคณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.03	0.86	น้อย	2.07	0.98	น้อย	-0.43	0.66
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนเป็นคณะติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น	1.99	0.94	น้อย	1.91	0.89	น้อย	0.88	0.37
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนประชาคมหมู่บ้านเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.57	0.93	ปานกลาง	2.45	0.88	น้อย	1.31	0.19

ตาราง 15 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ชาย			หญิง			t	P value
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ		
	<p>5. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนของหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาหมู่บ้านของท่าน</p> <p>การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน</p> <p>1. ท่านมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาหมู่บ้านเพียงใด</p> <p>2. ท่านได้มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้านด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างถนน, การขยายเขตไฟฟ้า, การสร้างแหล่งเก็บน้ำ เป็นต้น</p> <p>3. ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ต่างๆ</p> <p>4. ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของตำบล เช่น การแห่เทียนเข้าพรรษา, การทอดกฐิน, ประเพณีบุญบั้งไฟ, เป็นต้น</p>	2.56	0.90	ปานกลาง	2.35	0.84		
	3.06	1.05	ปานกลาง	3.04	1.01	ปานกลาง	0.19	0.84
	3.11	1.07	ปานกลาง	2.96	1.17	ปานกลาง	1.26	0.20
	3.23	1.06	ปานกลาง	3.12	1.15	ปานกลาง	0.96	0.33
	3.20	1.02	ปานกลาง	3.14	1.09	ปานกลาง	0.58	0.56

ตาราง 15 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ชาย		หญิง		t	P value
	\bar{X}	SD	ระดับ	SD		
				ระดับ		
5. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.21	1.06	ปานกลาง	1.14	0.87	0.38
1. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการ ตรวจรับงานจ้าง งานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, แหล่งน้ำ เป็นต้น	2.84	1.02	ปานกลาง	1.11	1.08	0.28
2. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม โครงการ งบประมาณ ต่างๆจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการว่า ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด	2.90	1.00	ปานกลาง	1.10	0.95	0.34
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้เนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา อบต. หลังจากที่ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จัดทำเสร็จแล้ว	2.92	1.00	ปานกลาง	1.09	1.00	0.31
4. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้เนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา อบต. หลังจากที่ ผ่านการเห็นชอบจากสภา อบต. แล้ว	2.95	0.95	ปานกลาง	1.03	1.88	0.61
5. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในด้าน ความสำเร็จของกิจกรรม โครงการที่ดำเนินการภายในหมู่บ้านของท่าน	2.75	1.05	ปานกลาง	1.11	0.54	0.58

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 15 พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ระหว่าง
เพศชายและเพศหญิง ในด้านการกำหนดปัญหา ด้านการให้ข้อมูล ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ
ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

0.05

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ของประชาชน
ตาราง 16 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม อายุ

ลักษณะการมีส่วนร่วม	SS	df	MS	F	P - value	
ด้านการกำหนดปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	271.12	3	90.37	5.40*	0.00
	ภายในกลุ่ม	6399.47	383	16.70		
	รวม	6670.60	386			
ด้านการให้ข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	231.27	3	77.09	4.76*	0.00
	ภายในกลุ่ม	6197.88	383	16.18		
	รวม	6429.16	386			
ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ	ระหว่างกลุ่ม	28.45	3	9.48	1.46	0.24
	ภายในกลุ่ม	2482.48	383	6.48		
	รวม	2510.93	386			
ด้านการปฏิบัติตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	157.95	3	52.65	2.71*	0.04
	ภายในกลุ่ม	7428.71	383	19.39		
	รวม	7586.67	386			
ด้านการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	206.28	3	68.76	3.82*	0.01
	ภายในกลุ่ม	6893.98	383	18.00		
	รวม	7100.26	386			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 16 พบว่าความคิดเห็นของลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน พบว่า ด้านการกำหนดปัญหา ด้านการให้ข้อมูล ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ยกเว้นด้านการคัดเลือกคณะกรรมการที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ตาราง 17 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดปัญหาเกี่ยวกับอายุของประชาชน

	(I)อายุ	(J) อายุ	Mean Difference(I-J)	P
การมีส่วนร่วมในการกำหนด ปัญหา	ต่ำกว่า 20	21 – 30	-1.08	0.61
		31 – 40	-2.28*	0.02
		41 ปีขึ้นไป	-2.53*	0.00
	21 – 30	ต่ำกว่า 20	1.08	0.61
		31 – 40	-1.20	0.24
		41 ปีขึ้นไป	-1.45	0.09
	31 – 40	ต่ำกว่า 20	2.28*	0.02
		21 – 30	1.20	0.24
		41 ปีขึ้นไป	-0.24	0.97
	41 ปีขึ้นไป	ต่ำกว่า 20	2.53*	0.00
		21 – 30	1.45	0.09
		31 – 40	0.24	0.97

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 17 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีของ เซฟเฟ (Scheffe) ด้านการกำหนดปัญหา พบว่ามีคู่ที่แตกต่างกันคือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี กับกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี กลุ่มอายุ ต่ำกว่า 20 ปี กับกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 18 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการให้ข้อมูลกับอายุของประชาชน

	(I)อายุ	(J) อายุ	Mean Difference(I-J)	P
การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล	ต่ำกว่า 20	21 – 30	-0.87	0.74
		31 – 40	-2.13*	0.04
		41 ปีขึ้นไป	-2.23*	0.02
	21 – 30	ต่ำกว่า 20	0.87	0.74
		31 – 40	-1.26	0.19
		41 ปีขึ้นไป	-1.35	0.11
	31 – 40	ต่ำกว่า 20	2.13*	0.04
		21 – 30	1.26	0.19
		41 ปีขึ้นไป	-0.09	0.99
	41 ปีขึ้นไป	ต่ำกว่า 20	2.23*	0.02
		21 – 30	1.35	0.11
		31 – 40	0.09	0.99

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 18 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการให้ข้อมูล พบว่ามีคู่ที่แตกต่างกันคือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี กับกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี และกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี กับกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 19 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติตามแผนกับอายุของประชาชน

	(I)อายุ	(J) อายุ	Mean Difference(I-J)	Sig
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน	ต่ำกว่า 20	21 – 30	-0.85	0.80
		31 – 40	-1.76	0.19
		41 ปีขึ้นไป	-1.94	0.11
	21 – 30	ต่ำกว่า 20	0.85	0.80
		31 – 40	-0.90	0.56
		41 ปีขึ้นไป	-1.08	0.37
	31 – 40	ต่ำกว่า 20	1.76	0.19
		21 – 30	0.90	0.56
		41 ปีขึ้นไป	-0.18	0.99
	41 ปีขึ้นไป	ต่ำกว่า 20	1.94	0.11
		21 – 30	1.08	0.37
		31 – 40	0.18	0.99

จากตาราง 19 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่าไม่มีคู่ที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 20 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลกับ อายุของประชาชน

	(I)อายุ	(J) อายุ	Mean Difference(I-J)	P
การมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผล	ต่ำกว่า 20	21 – 30	-0.98	0.76
		31 – 40	-2.07	0.71
		41 ปีขึ้นไป	-2.19*	0.04
	21 – 30	ต่ำกว่า 20	0.98	0.70
		31 – 40	-1.09	0.36
		41 ปีขึ้นไป	-1.20	0.24
	31 – 40	ต่ำกว่า 20	2.07	0.07
		21 – 30	1.09	0.36
		41 ปีขึ้นไป	-1.11	0.99
	41 ปีขึ้นไป	ต่ำกว่า 20	2.19	0.04
		21 – 30	1.20	0.24
		31 – 40	0.11	0.99

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 20 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่ามีคู่ที่แตกต่างกันคือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี กับกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม ระดับการศึกษา

ลักษณะการมีส่วนร่วม	SS	df	MS	F	P - value
ด้านการกำหนดปัญหา					
ระหว่างกลุ่ม	104.29	4	26.07	1.51	0.19
ภายในกลุ่ม	6566.31	382	17.18		
รวม	6670.60	386			
ด้านการให้ข้อมูล					
ระหว่างกลุ่ม	151.96	4	37.91	2.31*	0.05
ภายในกลุ่ม	6277.19	382	16.43		
รวม	6429.16	386			
ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ					
ระหว่างกลุ่ม	28.74	4	7.18	1.106	0.35
ภายในกลุ่ม	2482.18	382	6.49		
รวม	2510.93	386			
ด้านการปฏิบัติตามแผน					
ระหว่างกลุ่ม	232.63	4	58.15	3.02*	0.01
ภายในกลุ่ม	7354.03	382	19.25		
รวม	7586.67	386			
ด้านการติดตามและประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	93.63	4	23.04	1.27	0.27
ภายในกลุ่ม	7006.63	382	18.42		
รวม	7100.26	386			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 21 พบว่าความคิดเห็นของลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน พบว่า ด้านการให้ข้อมูล ด้านการปฏิบัติตามแผน แยกต่างกันในที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ยกเว้น ด้านการกำหนดปัญหา ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ ด้านการติดตามและประเมินผล ที่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe)

ตาราง 22 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการให้ข้อมูลกับระดับการศึกษาของประชาชน

	(I)ระดับการศึกษา	(J) ระดับการศึกษา	Mean Difference(I-J)	Sig
การมีส่วนร่วมใน การให้ข้อมูล	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	0.43	0.94
		มัธยมศึกษาตอนปลาย	-0.84	0.64
		ปริญญาตรี	-0.37	0.99
		อื่นๆ	5.87	0.38
	มัธยมศึกษาตอนต้น	ประถมศึกษา	-0.43	0.94
		มัธยมศึกษาตอนปลาย	-1.28	0.32
		ปริญญาตรี	-0.81	0.92
		อื่นๆ	5.43	0.47
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ประถมศึกษา	0.84	0.64
		มัธยมศึกษาตอนต้น	1.28	0.32
		ปริญญาตรี	0.47	0.99
		อื่นๆ	6.72	0.25
	ปริญญาตรี	ประถมศึกษา	0.37	0.99
		มัธยมศึกษาตอนต้น	0.81	0.92
		มัธยมศึกษาตอนปลาย	-0.47	0.99
	อื่นๆ	อื่นๆ	6.25	0.35
		ประถมศึกษา	-5.87	0.38
		มัธยมศึกษาตอนต้น	-4.19	0.47
		มัธยมศึกษาตอนปลาย	-5.27	0.25
			ปริญญาตรี	-4.32

จากตาราง 22 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการให้ข้อมูล พบว่าไม่มีคู่ที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 23 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติตามแผนกับระดับการศึกษาของประชาชน

	(I)ระดับการศึกษา	(J) ระดับการศึกษา	Mean Difference(I-J)	Sig
การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติตาม แผน	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	0.41	0.96
		มัธยมศึกษาตอนปลาย	-1.35	0.23
		ปริญญาตรี	-1.64	0.49
		อื่นๆ	2.81	0.93
	มัธยมศึกษาตอนต้น	ประถมศึกษา	-0.41	0.96
		มัธยมศึกษาตอนปลาย	-1.77	0.11
		ปริญญาตรี	-2.05	0.31
		อื่นๆ	2.40	0.96
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ประถมศึกษา	1.35	0.23
		มัธยมศึกษาตอนต้น	1.77	0.11
		ปริญญาตรี	-0.28	0.99
		อื่นๆ	4.17	0.77
	ปริญญาตรี	ประถมศึกษา	1.64	0.49
		มัธยมศึกษาตอนต้น	2.05	0.31
		มัธยมศึกษาตอนปลาย	0.28	0.99
		อื่นๆ	4.46	0.74
	อื่นๆ	ประถมศึกษา	-2.81	0.93
		มัธยมศึกษาตอนต้น	-2.40	0.96
		มัธยมศึกษาตอนปลาย	-4.17	0.77
		ปริญญาตรี	-4.46	0.74

จากตาราง 23 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่าไม่มีคู่ที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 24 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม อาชีพ

ลักษณะการมีส่วนร่วม		SS	df	MS	F	P - value
ด้านการกำหนดปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	202.62	5	40.52	2.387*	0.03
	ภายในกลุ่ม	6467.97	381	16.97		
	รวม	6670.60	386			
ด้านการให้ข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	143.01	5	28.60	1.734	1.26
	ภายในกลุ่ม	6286.14	381	16.49		
	รวม	6429.16	386			
ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ	ระหว่างกลุ่ม	30.57	5	6.11	0.93	0.45
	ภายในกลุ่ม	2480.36	381	6.51		
	รวม	2510.93	386			
ด้านการปฏิบัติตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	376.00	5	75.20	3.97*	0.00
	ภายในกลุ่ม	7210.66	381	18.92		
	รวม	7586.67	386			
ด้านการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	209.85	5	41.97	2.32*	0.04
	ภายในกลุ่ม	6890.40	381	18.08		
	รวม	7100.26	386			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 24 พบว่าความคิดเห็นของลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่า ด้านการกำหนดปัญหา ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ยกเว้นด้านการให้ข้อมูลและด้านการคัดเลือกคณะกรรมการที่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe)

ตาราง 25 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ
ของประชาชน

	(I)อาชีพ	(J) อาชีพ	Mean Difference(I-J)	Sig
การมีส่วนร่วมใน ด้านกำหนด ปัญหา	เกษตรกร	ค้าขาย	-0.89	0.97
		ข้าราชการ	-1.05	0.92
		ลูกจ้าง	0.49	0.98
		อาชีพส่วนตัว	0.90	0.93
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	1.77	0.22
	ค้าขาย	เกษตรกร	0.89	0.97
		ข้าราชการ	-1.15	1.00
		ลูกจ้าง	1.38	0.87
		อาชีพส่วนตัว	1.80	0.79
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	2.66	0.30
	ข้าราชการ	เกษตรกร	1.05	0.92
		ค้าขาย	0.15	1.00
		ลูกจ้าง	1.54	0.79
		อาชีพส่วนตัว	1.95	0.70
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	2.82	0.20
	ลูกจ้าง	เกษตรกร	-0.49	0.98
		ค้าขาย	-1.38	0.87
		ข้าราชการ	-1.54	0.79
		อาชีพส่วนตัว	0.41	0.99
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	1.27	0.76
	อาชีพส่วนตัว	เกษตรกร	-0.90	0.93
		ค้าขาย	-1.80	0.79
		ข้าราชการ	-1.95	0.70
		ลูกจ้าง	-0.41	0.99
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	0.86	0.97

ตาราง 25 (ต่อ)

	(I)อาชีพ	(J) อาชีพ	Mean Difference(I-J)	Sig
การมีส่วนร่วมใน				
ด้านกำหนด	อื่นๆ (กำลังศึกษา)	เกษตรกร	-1.77	0.22
ปัญหา		ค้าขาย	-2.66	0.30
		ข้าราชการ	-2.82	0.20
		ลูกจ้าง	-1.27	0.76
		อาชีพส่วนตัว	-0.86	0.97

จากตาราง 25 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการกำหนดปัญหา พบว่าไม่มีคู่ที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 26 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติตามแผนกับอาชีพ
ของประชาชน

	(I)อาชีพ	(J) อาชีพ	Mean Difference(I-J)	P
การมีส่วนร่วมใน ด้านการปฏิบัติ ตามแผน	เกษตรกร	ค้าขาย	-2.25	0.46
		ข้าราชการ	-2.17	0.40
		ลูกจ้าง	0.02	1.00
		อาชีพส่วนตัว	0.92	0.94
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	1.71	0.32
	ค้าขาย	เกษตรกร	2.25	0.40
		ข้าราชการ	0.07	1.00
		ลูกจ้าง	2.27	0.50
		อาชีพส่วนตัว	3.17	0.25
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	3.97*	0.03
	ข้าราชการ	เกษตรกร	2.17	0.40
		ค้าขาย	-0.07	1.00
		ลูกจ้าง	2.19	0.50
		อาชีพส่วนตัว	3.09	0.25
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	3.89*	0.03
	ลูกจ้าง	เกษตรกร	-0.02	1.00
		ค้าขาย	-2.27	0.50
		ข้าราชการ	2.19	0.50
		อาชีพส่วนตัว	0.89	0.97
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	1.69	0.53
	อาชีพส่วนตัว	เกษตรกร	-0.92	0.94
		ค้าขาย	-3.17	0.25
		ข้าราชการ	-3.09	0.25
		ลูกจ้าง	-0.89	0.97
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	0.79	0.98

ตาราง 26 (ต่อ)

	(I)อาชีพ	(J) อาชีพ	Mean Difference(I-J)	P
การมีส่วนร่วมใน				
ด้านการปฏิบัติ	อื่นๆ(กำลังศึกษา)	เกษตรกร	-1.71	0.32
ความแผน		ค้าขาย	-3.97*	0.03
		ข้าราชการ	-3.89*	0.03
		ลูกจ้าง	-1.69	0.53
		อาชีพส่วนตัว	0.79	0.98

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 26 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่ามีคู่ที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มอาชีพค้าขาย กับกลุ่มอาชีพ อื่นๆ(กำลังศึกษา) และ กลุ่มอาชีพ ข้าราชการ กับกลุ่มอาชีพอื่นๆ(กำลังศึกษา) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 27 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลกับอาชีพของประชาชน

	(I)อาชีพ	(J) อาชีพ	Mean Difference(I-J)	Sig
การมีส่วนร่วมใน ด้านการติดตาม และประเมินผล	เกษตรกร	ค้าขาย	-1.81	0.62
		ข้าราชการ	-1.34	0.83
		ลูกจ้าง	-0.23	1.00
		อาชีพส่วนตัว	0.62	0.99
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	1.35	0.58
	ค้าขาย	เกษตรกร	1.81	0.62
		ข้าราชการ	0.47	1.00
		ลูกจ้าง	1.58	0.82
		อาชีพส่วนตัว	2.43	0.54
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	3.16	0.16
	ข้าราชการ	เกษตรกร	1.34	0.83
		ค้าขาย	-0.47	1.00
		ลูกจ้าง	1.11	0.94
		อาชีพส่วนตัว	1.96	0.73
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	2.69	0.29
	ลูกจ้าง	เกษตรกร	0.23	1.00
		ค้าขาย	-1.53	0.82
		ข้าราชการ	-1.11	0.94
		อาชีพส่วนตัว	0.85	0.97
		อื่นๆ(กำลังศึกษา)	1.58	0.58
อาชีพส่วนตัว	เกษตรกร	-0.62	0.99	
	ค้าขาย	-2.43	0.54	
	ข้าราชการ	-1.96	0.73	
	ลูกจ้าง	-0.85	0.97	
	อื่นๆ(กำลังศึกษา)	0.72	0.99	

ตาราง 27 (ต่อ)

	(I)อาชีพ	(J) อาชีพ	Mean Difference(I-J)	Sig
การมีส่วนร่วมใน ด้านการติดตาม และประเมินผล	อื่นๆ(กำลังศึกษา)	เกษตรกร	-1.35	0.58
		ค้าขาย	-3.16	0.16
		ข้าราชการ	-2.69	0.29
		ลูกจ้าง	-1.58	0.58
		อาชีพส่วนตัว	-0.72	0.99

จากตาราง 27 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่าไม่มีคู่ที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 28 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น จำแนกตาม สถานภาพ

ลักษณะการมีส่วนร่วม	SS	df	MS	F	P - value
ด้านการกำหนดปัญหา					
ระหว่างกลุ่ม	83.57	2	41.75	2.43	0.89
ภายในกลุ่ม	6587.03	384	17.15		
รวม	6670.60	386			
ด้านการให้ข้อมูล					
ระหว่างกลุ่ม	25.96	2	12.98	0.77	0.46
ภายในกลุ่ม	64.3.19	384	16.67		
รวม	6429.16	386			
ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ					
ระหว่างกลุ่ม	14.13	2	7.06	1.08	0.33
ภายในกลุ่ม	2496.79	384	6.50		
รวม	2510.93	386			
ด้านการปฏิบัติตามแผน					
ระหว่างกลุ่ม	0.52	2	0.26	0.13	0.98
ภายในกลุ่ม	7586.15	384	19.75		
รวม	7586.67	386			
ด้านการติดตามและประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	25.93	2	12.96	0.70	0.49
ภายในกลุ่ม	7074.33	384	18.43		
รวม	7100.26	386			

จากตาราง 28 พบว่าความคิดเห็นของลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามสถานภาพไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตาราง 29 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

	การมีส่วนร่วม									
	กำหนดปัญหา		ให้ข้อมูล		คัดเลือกคณะกรรมการ		ปฏิบัติตามแผน		ติดตามและประเมินผล	
	Pearson r	ค่า P	Pearson r	ค่า P	Pearson r	ค่า P	Pearson r	ค่า P	Pearson r	ค่า P
ภาวะผู้นำ	.71*	.00	.63*	.00	.43*	.00	.61*	.00	.63*	.00
ภาวะผู้นำในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น										

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 29 พบว่า ภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ด้านการกำหนดปัญหา ด้านการให้ข้อมูล ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ ด้านการปฏิบัติตามแผน และด้านการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.71, 0.63, 0.41, 0.61, 0.63 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตาราง 30 ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ปัญหาในการมีส่วนร่วม	ใช่	ร้อยละ	ไม่ใช่	ร้อยละ	ลำดับ
1. ความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	221	57.10	166	42.90	1
2. ความรู้ ความเข้าใจใน การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	190	49.10	197	50.90	4
3. การรับรู้ข่าวสารจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล	159	41.10	228	58.90	9
4. การจัดเวทีประชาคมในการจัดทำแผน	179	46.30	208	53.20	7
5. การประสานงานจากทางองค์การบริหาร ส่วนตำบล	180	46.50	207	53.50	6
6. องค์การบริหารส่วนตำบลมีเอกสาร หรือตำราไว้ สำหรับเผยแพร่ไม่ทั่วถึง หรือเพียงพอ	214	55.30	173	44.70	2
7. องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ให้การสนับสนุนให้ประชาชนมี ส่วนร่วม	180	46.50	207	53.50	6
8. มีภารกิจส่วนตัวจึงไม่สามารถไปร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้	201	51.90	186	48.10	3
9. องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดทำแผนอย่างต่อเนื่อง	167	43.20	220	56.80	8
10. การส่งเสริมจากผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา	189	48.80	198	51.20	5
รวม	188	48.58	199	51.42	

จากตาราง 30 พบว่าปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ส่วนใหญ่ ปัญหาความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10 รองลงมาปัญหาที่พบคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีเอกสารหรือตำราไว้สำหรับเผยแพร่ไม่เพียงพอ จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 ส่วนสภาพที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือการรับรู้ข่าวสารจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10

ตาราง 31 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อยากให้จัดสรรงบประมาณในการจัดทำแผนมากขึ้น	10	16.39
ผู้นำท้องถิ่นควรประสานงานกันให้มากกว่าเดิม	11	18.03
โครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผน อบต. ควรทำให้สำเร็จทุกโครงการ	21	34.43
อยากให้จัดทำแผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น	19	31.15
รวม	61	100

จากตาราง 31 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นส่วนใหญ่ อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลนำโครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนสามารถดำเนินการได้ทุกโครงการจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 34.43 รองลงมาอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการงานด้านโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 31.15 ขอให้ผู้นำท้องถิ่นประสานงานกันให้มากกว่าเดิมจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03 และอยากให้มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำแผนให้มากขึ้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.39 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน
4. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

สมมุติฐานของการวิจัย

1. เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ของประชาชน ที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

2. ภาวะผู้นำท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรประกอบด้วยประชาชนภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ทั้ง 17 หมู่บ้าน จำนวน 12,247 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถาม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 387 ฉบับและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำกลับมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถาม
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS(Statistical Package of Social Sciences for Windows) โดยใช้ค่าสถิติดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ค่าสถิติ t-test, F-test และ ค่าสถิติความสัมพันธ์ของ Pearson r

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอหนอง จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนใหญ่ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X}) = 2.85 ยกเว้นด้านการคัดเลือกคณะกรรมการระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชน อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.20
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามลักษณะของประชากร พบว่า เพศ ระดับการศึกษาและสถานภาพของประชาชนที่แตกต่างกันความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนอายุ และอาชีพของประชาชน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ปัญหาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน พบว่า เรื่องมีความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อย เป็นปัญหา มากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหาเรื่องมีเอกสาร คำราไว้เผยแพร่ไม่ทั่วถึงและเพียงพอ ประชาชนมี ภาระกิจไม่สามารถเข้าร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผน การส่งเสริมจากผู้นำท้องถิ่น การประสานงานและการส่งเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบล การ จัดเวทีประชาคม การประชาสัมพันธ์ และการรับรู้ข่าวสาร ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะในการมี ส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่ อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลนำโครงการที่เสนอ บรรจุเข้าแผนสามารถดำเนินการได้ทุกโครงการ รองลงมาอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น อยากให้ผู้นำท้องถิ่นประสานงานกันให้มากกว่าเดิม และอยากให้มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำแผนให้มากขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่พบมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบลบัวเงิน โดยภาพรวมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นในปี 2537 การบริหารจัดการจึงยังไม่เป็นระบบเมื่อ เทียบกับหน่วยงานอื่นๆ ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็กจึงมีบุคลากร ในการปฏิบัติงานน้อย การบริหารงานในด้านต่างๆจึงไม่ทั่วถึงกับประชาชน ภายในพื้นที่ทั้ง 17 หมู่บ้าน ทำให้ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง บทบาท อำนาจ หน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นนั้นยังไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ที่องค์การ บริหารส่วนตำบลรับผิดชอบนั้น มีพื้นที่ที่กว้างขวาง ขาดต่อการติดต่อประสาน ต้องอาศัยผู้นำ ท้องถิ่นในแต่ละหมู่บ้านเป็นตัวกลางในการติดต่อประสานงาน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆจึงไม่ สามารถกระจายข่าวสาร ให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง พร้อมทั้งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ยังมีไม่เพียงพอใน การบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อารีธา บุญเปลื้อง (2549, 91) ที่พบว่าการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา โดยภาพรวม แล้วอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาวรรณ มีบัว (2547, 143) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาอยู่ในระดับมาก

2. ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน เพราะเพศชายและเพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเหมือนกันทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การดำเนินกิจกรรมจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ประชาชนจะมองว่ากิจกรรมที่ดำเนินภายในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเรื่องของการเมือง และเพศชายเป็นผู้ที่เหมาะสมกับกิจกรรมในเรื่องนั้นมากกว่า โดยประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจว่าทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันในการดำเนินกิจกรรม หรือในการเสนอความคิดเห็นต่างๆซึ่งสภาพในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก เพศหญิงมีความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น ประกอบกับการประชาสัมพันธ์ทำให้ประชาชนได้เล็งเห็นผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะเห็นได้จากตัวแทนหรือผู้นำท้องถิ่นของแต่ละหมู่บ้านจะมีเพศหญิงเข้ามาเป็นตัวแทนชุมชนเพิ่มมากขึ้น และจำนวนกลุ่มอาชีพที่องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนอยู่นั้น จะมีจำนวนกลุ่มสตรีเป็นผู้ดำเนินการจำนวนหลายกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเริ่มมีเพศหญิง เข้ามามีส่วนร่วมทัดเทียมกับเพศชาย การเข้าร่วมกิจกรรม การดำเนินการประชุมเพศชายและเพศหญิงจึงให้ความสำคัญเหมือนกัน สิ่งเหล่านั้นก็เป็นผลจากการที่ประชาชนเริ่มเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ เวิร์ด ซิทโฮท (Pure Sithot, 2007, 31-37) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของสตรีในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมของเพศชายจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าเพศหญิง

3. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามช่วง อายุ พบว่ามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่มีอายุมากจะมีความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย มีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองมากกว่า เพราะกลุ่มผู้ที่มีอายุมากมักจะคิดว่ากิจกรรมทางการเมืองดังกล่าว เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว จึงมีความสนใจมากกว่า และตามข้อบัญญัติงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลกิจกรรมที่ดำเนินการส่วนใหญ่จะมีแนวทางการพัฒนานั้นไปที่ กลุ่มผู้ใหญ่ เช่น กลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น ฉะนั้นในการดำเนินการประชุมในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มผู้ใหญ่ก็จะเห็นความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นเป็นอย่างดี เพราะถ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวแล้วตนเองก็อาจต้องเสียผลประโยชน์จากทางที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มเยาวชนหรือเด็กที่ไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพราะกลุ่มเยาวชนอาจมองว่ากิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ และเป็นเรื่องที่ไกลตัวโดยที่ตนเองยังขาดความรู้ความเข้าใจว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้ผลประโยชน์อะไรได้บ้างกับกลุ่มของตนเองประกอบกับงบประมาณในการพัฒนาที่จะดึงให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมของ

องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีน้อย จะเห็นได้จากกิจกรรมที่กลุ่มเยาวชนให้ความสนใจมากที่สุดก็มีเพียงกิจกรรมทางด้านกีฬาเท่านั้น เมื่อเทียบกับกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีในหลายกิจกรรม และมีการจัดตั้งกลุ่มอย่างชัดเจน แต่กลุ่มเยาวชนยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มให้ชัดเจนเท่าที่ควร การเข้ามามีส่วนร่วมจึงมีน้อย และกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ต่างเดินทางเข้าไปหางานทำในเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน (2549, บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เรื่องอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของผู้นำท้องถิ่น โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

4. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตาม ระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ประชาชนภายในพื้นมีความรู้ มีศักยภาพ ในการดำเนินงานต่างๆเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่า ผู้นำหรือตัวแทนของชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา แต่บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชนเดิม หรือปราชญ์ชาวบ้านในด้านต่างๆซึ่งสามารถดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ได้ทัดเทียมกับคนที่จบในระดับการศึกษาสูง และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เปิดโอกาสให้ ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆระดับการศึกษาแม้แต่คนที่ไม่ได้รับการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลก็ยังเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการส่งเสริมให้ประชาชน ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่ด้อย โอกาส และสนับสนุน ทุนการศึกษาในระดับต่างๆทำให้ประชาชน ได้เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วม และด้วยการ กระตุ้นประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวจากทางหมู่บ้านเรื่องกิจกรรมที่ทางองค์การบริหารส่วน ตำบลจะดำเนินการทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรู้สึกตื่นตัว อยากเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆระดับ การศึกษาซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน (2549, บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น ระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

5. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตาม อาชีพ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการให้ข้อมูล และด้านการ ตัดเลือกคณะกรรมการ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการประกอบอาชีพภายในตำบลบัวเงิน มีการประกอบ อาชีพที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นอาชีพเกษตรกรรม อาชีพพาณิชยกรรม / ข้าราชการและอาชีพค้าขาย ตลอดจนในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ซึ่งประชาชนในแต่ละกลุ่มอาชีพก็จะมีมุมมองในการ ปฏิบัติงานต่างกัน เช่น ในกลุ่มอาชีพ ลูกจ้าง/ข้าราชการเป็นกลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่มีลักษณะการ ปฏิบัติงานคล้ายกับทางองค์การบริหารส่วนตำบล การเข้าร่วมหรือการดำเนินกิจกรรมหรือการ แสดงความคิดเห็นว่ากิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ ถ้าเข้าร่วมก็หมายถึงการแสดง ความรับผิดชอบในสังคมซึ่งจะต่างจากกลุ่มอาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขาย หรือผู้ที่ประกอบอาชีพ ส่วนตัวที่มองว่ากิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการนั้น ตนเองจะต้องได้รับ

ผลประโยชน์และการให้บริการเท่านั้น อีกทั้งช่วงเวลาในการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพก็มีความ
ในการเข้าร่วมกิจกรรมไม่เหมือนกัน จะเห็นได้จากในการดำเนินกิจกรรมในช่วงเวลากลางวัน เช่น
การประชุมต่างๆ กลุ่มอาชีพเกษตรกรจะเข้ามามีส่วนร่วมน้อยกว่า กลุ่มข้าราชการ ลูกจ้าง ในทาง
กลับกันในการประชุมประชาคมในช่วงเวลากลางคืนกลุ่มเกษตรกรก็จะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่า
กลุ่มข้าราชการ ลูกจ้างจึงทำความเข้าใจความคิดเห็นของประชาชนแตกต่างกัน สำหรับความคิดเห็นของ
ประชาชนในด้านการให้ข้อมูล ด้านคัดเลือกคณะกรรมการ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ประชาชน
รู้ถึงสภาพปัญหา ทรัพยากรของท้องถิ่นภายในตำบลของตนเองเป็นอย่างดีจึงทำให้สามารถให้ข้อมูลที่
ที่จำเป็นในการจัดทำแผนได้เหมือนกัน ส่วนด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ อาจเป็นเพราะองค์การ
บริหารส่วนตำบลได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำการคัดเลือกคณะกรรมการ ในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น โดยทำการคัดเลือกผ่านคณะกรรมการของแต่ละหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยได้
เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกและการรับรู้ข้อมูลดังกล่าว

6. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นตาม สถานภาพ พบว่าสถานภาพประชาชนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้ทุกกลุ่มองค์กรเข้ามามีส่วนในการเสนอ
แผนพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง และเน้นเปิด โอกาสให้ประชาชนในทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็
นกลุ่มบุคคลประเภทใดก็ตามก็ได้มีโอกาสทางด้านการดำเนินกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ปิดกั้น
กลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ และจะเห็น ได้จากการจัดตั้งกลุ่มต่างๆภายในชุมชนเช่นกลุ่มอาชีพ ก็จะ
ประกอบด้วยบุคคลในหลายสถานะได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก และอาจเป็นเพราะประชาชนถูกปลูกฝัง
จิตสำนึกให้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆที่ทางหมู่บ้านตนเองจัดขึ้นเพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์
ของตนเอง เพราะในการดำเนินการประชุมประชาคมในแต่ละครั้ง โดยที่ประชาชนภายในบ้านใดไม่
มาเข้าร่วมประชาคมของหมู่บ้านของตนเองก็จะส่งตัวแทนเข้าร่วมการประชุมเสมอเพื่อเป็นการ
ปกป้องผลประโยชน์ของตนเองและเพื่อเป็นการรับทราบและวางแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านตนเอง
ในอนาคต ซึ่งมีความขัดแย้งกับงานวิจัยของ สุดาวรรณ มีบัว (2547, 143) ที่พบว่าสถานภาพของ
ประชาคมท้องถิ่นมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

7. จากการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าภาวะผู้นำท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่ประชาชนได้เลือกเข้ามาเป็น
ตัวแทนให้ดำเนินกิจกรรมที่เป็นความต้องการของชุมชนนั้น ซึ่งก็นับว่าผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่ใกล้ชิด
กับการดำเนินกิจกรรมจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการด้าน
การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การดำเนินกิจกรรมแห่งเทียนเจ้าพรหมฯ กิจกรรมประเพณีบุญบั้งไฟ
การจัดงานกีฬา การจัดการทางด้านศาสนาล้วนต้องมีการประสานงานจากทางองค์การบริหารส่วน

ตำบลและผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุผลสำเร็จ และในการดำเนินกิจกรรมทางด้านการคัดเลือกตัวแทนของหมู่บ้านเพื่อเป็นคณะกรรมการในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการในการจัดทำแผน คณะกรรมการในการตรวจรับงานจ้าง คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ คณะกรรมการในการกำหนดราคากลาง หรือคณะกรรมการในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นั้น ส่วนใหญ่ผู้นำท้องถิ่นมักเป็นผู้ที่ได้รับการเสนอรายชื่อให้เข้าร่วมในคณะกรรมการต่างๆ เหล่านี้ จึงส่งผลให้ผู้นำท้องถิ่น รับรู้ และรับทราบแนวทางการดำเนินกิจกรรมจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างดี ประกอบกับผู้นำท้องถิ่นในแต่ละหมู่บ้าน ต้องดำเนินการติดตามโครงการตามข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีเพื่อที่จะ ได้นำโครงการพัฒนาเหล่านั้นไปพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักพอใจ และให้ความไว้วางใจกับผู้นำท้องถิ่นคนนั้น จึงทำให้ผู้นำท้องถิ่นได้ใกล้ชิดและเข้ามามีส่วนร่วมจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา บุญเปลื้อง (2549, 91) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กัน โดยผู้นำท้องถิ่นจะมีระดับการมีส่วนร่วมสูง

8. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

8.1 ปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ปัญหาความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ที่สำคัญรองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีเอกสาร หรือคำ رأไไว้สำหรับเผยแพร่ไม่ทั่วถึง และเพียงพอ มีภารกิจส่วนตัว ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน การส่งเสริมจากผู้นำชุมชน การจัดเวทีประชาคม การรับรู้ข่าวสาร ตามลำดับ ทั้งนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้การสนับสนุนในกิจกรรมด้านต่างๆที่จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามลำดับ

8.2 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า อยากให้โครงการที่เสนอบรรจุเข้าแผนพัฒนาท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ครบทุกโครงการเป็นข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุด รองลงมาอยากให้พัฒนางานด้านโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มขึ้น และอยากให้มีการประสานงานระหว่างผู้นำท้องถิ่นให้มากขึ้น และอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรงบประมาณในการจัดทำแผนให้มากขึ้น ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอหนอง จังหวัดขอนแก่น รวมทุกข้อระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการคัดเลือกคณะกรรมการระดับการมีส่วนร่วมอยู่ใน น้อย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ พร้อม โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อที่ประชาชนจะ ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการส่งหนังสือประชาสัมพันธ์ กิจกรรมไปยังทุกหมู่บ้าน จัดกิจกรรมออกองค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่พบประชาชนเป็นประจำทุกเดือน จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ไว้สำหรับติดเอกสารจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลทุกหมู่บ้าน จัดทำเอกสารแผ่นพับที่ระบุถึงอำนาจหน้าที่ พร้อม โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำวารสารสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุก 3 เดือน

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้การส่งเสริมให้ประชาชน ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำแผนและการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น โดยการออกประชุมสร้างความเข้าใจในทุกหมู่บ้านเป็นประจำเพื่อรับทราบแนวทางในการที่จะนำมาพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดงบประมาณให้กับทางหมู่บ้านได้ร่วมกับจัดทำแผนประจำหมู่บ้านของตนเอง จัดการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเรื่องแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเป็นเครือข่ายสร้างความเข้าใจในกับประชาชน พร้อมให้การยกย่องหรือการให้รางวัลแก่หมู่บ้านที่ให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินกิจกรรม

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีการประชุมประชาคมในระดับหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือนเพื่อให้ประชาชน ได้รับรู้ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ ได้ร่วมเสนอปัญหาความต้องการในระดับหมู่บ้าน ซึ่งจะเป็นการเสริมความพร้อมในการจัดทำแผน และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นที่ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ผู้นำหมู่บ้านมีความรู้สึกใกล้ชิดกันภายในกลุ่ม โดยการจัดการเข้าค่ายผู้นำท้องถิ่น จัดการฝึกอบรมให้กับผู้นำท้องถิ่น

1.5 องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเอกสาร ตำราเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและภารกิจหลักที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการอยู่ให้มากขึ้น โดยจัดทำเอกสารแผนพัฒนาท้องถิ่นแจกให้กับประชาชนภายในพื้นที่ตำบลบัวเงินอย่างทั่วถึง

1.6 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมให้ประชาชน ได้เห็นความสำคัญกับการประชุมประชาคมภายในหมู่บ้านเพื่อทำการคัดเลือกตัวแทนมาเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน โดยการออกประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบว่ากระบวนการประชาคมคัดเลือกคณะกรรมการเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะนำผลประโยชน์มาสู่ตัวประชาชนเองและจัดทำป้าย โฆษณาเชิญชวนให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนในการดำเนินงานตาม โครงการต่างๆ

1.7 องค์การบริหารส่วนตำบลควรเล็งเห็นความสำคัญกับกลุ่มเยาวชนในการส่งเสริมการมีส่วนกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณในข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีในด้านเยาวชนให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้ส่งเสริมกิจกรรมให้กับกลุ่มเยาวชนภายในพื้นที่เช่นกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย กิจกรรมกีฬา หรือกิจกรรมอื่นๆที่กลุ่มเยาวชนให้ความสนใจ

1.8 องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างจิตสำนึกในการให้บริการประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆให้กับผู้นำท้องถิ่น โดยการจัดการฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนทราบ

2.3 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. (2543).
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาธากรศึกษาดินแดน.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารการพัฒนาท้องถิ่น. (2549,กรกฎาคม,136)
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่นสำนักพัฒนาและส่งเสริมการ
 บริหารงานท้องถิ่น. (2546). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ.
 กรวิภา เทศจิรพันธ์. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะของคณะกรรมการความสามารถ
 ของคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมของสมาชิกและการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกกับ
 ศักยภาพของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ.
 (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
 กวี วงศ์พูน. (2542). ภาวะผู้นำ. (พิมพ์ครั้งที่) 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพ.
 เกรียงไกร วิริยสถิตกุล. (2549). แนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์.ศศ.บ. (วิชาการพัฒนาสังคม).
 ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. คณิศร เค็งรัง. ราตรี ปิ่นแก้ว และวรัญญา เพ็ชรคง. (2546). วิถีชุมชน.
 นนทบุรี: สถาบันวิจัยสังคมและสุขภาพ.
- จักรพงษ์ ตวงนวม. (2549). ภูมิปัญญาและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากร
 ดิน กรณีศึกษาหมู่บ้านกะเลา ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เจษฎา หล้าคำ. (2549). ภูมิปัญญาและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้
 กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านหนองเสม็ด ตำบลกระหาด อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชัยบุษ รัตนปทุมวรรณ. (2544). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
 องค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (พัฒนาสังคม). ขอนแก่น: บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ธนากร เอกเผ่าพันธุ์. (2543). *การวางแผนและควบคุมโดยงบประมาณ*. กรุงเทพฯ: ทิพวิสุทธิ.
- ธีรพงษ์ แก้วหาวยงษ์. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- เนาวรัตน์ แก้วสว่าง. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบของผู้นำกับการใช้ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประชา แสนกลาง. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น กรณีศึกษารองการปกครองส่วนตำบลนาคินคำ อำเภอเมือง จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์. ศศ.บ. (วิชาพัฒนาสังคม). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประพันธ์ วรรณบวร. (2543). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์. ศศ.บ. (สังคมวิทยาการพัฒนา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประพันธ์ สุริหาร. (2542). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงษ์วิทย์ เขียวโป. (2540). *การส่งเสริมให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลนางงามและตำบลโคกหินแห่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์. ศศ.บ. (พัฒนาสังคม). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน. (2549). *การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์. รปม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2544). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- พวงทิพย์ นวลขาว. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม*. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พิพัฒน์ ลาภปรารณา. (2546). *การมีส่วนร่วมในการบริหารกรุงเทพมหานครของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ไพศาล สรรสรวิสุทธิ์และคณะ. (2547). *การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทองโดยการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์. (รัฐประศาสนศาสตร์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2548). *การบริหารโครงการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). เชียงใหม่: คณิงนิจการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). *การวางนโยบายโครงการและการบริหารโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ขงยุทธ์ เกษสาคร. (2542). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. กรุงเทพฯ: บางกอกการพิมพ์.
- โยธิน มารเจริญ. (2545). *การวางแผนที่มีผลต่อคุณภาพของแผนพัฒนาประจำปีของเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์.ศศ.บ. (วิชาการบริหารการพัฒนา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โยธิน สกุลเดช. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัทชนกการพิมพ์ จำกัด.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพวิสุทธิ.
- รัตติมา มณีราชกิจ. (2546). *การศึกษาแนวทางที่เหมาะสมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจชุมชน*. กรณีศึกษา อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์. ศศ.บ. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- โรงพยาบาลน้ำพอง. (2546). *โครงการพัฒนาการผลิตบุคลากรเพื่อดำเนินงานในศูนย์สุขภาพชุมชนอย่างมีส่วนร่วม*. ขอนแก่น: วิทยาลัยการพยาบาลพระบรมราชชนนี.
- วณิช ประทุมรัตน์. (2545). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพวิสุทธิ.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2542). *องค์การและการจัดกา*. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.
- สถาบันบันพระปกเกล้า. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนการกระจายอำนาจและหลักธรรมาภิบาล*. นนทบุรี: ศูนย์การพิมพ์ แก่นจันทร์.
- สมชาติ ประสมเพ็ชร. (2548). *การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (พุทธศาสตร์การพัฒนา). ลพบุรี: วิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. (2544). *นโยบายสาธารณะแนวคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมพิศ นันทศิริพร. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2546). *คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศาลาคว่ำ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นประสบการณ์จากท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศูนย์ศาลาคว่ำ.
- สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. *คู่มือการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ ชุดที่ 3 แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ*. (2546). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- สุกัญญา วรรณบุตร. (2543). *การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ คศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดา ทัพสุวรรณ. (2541). *เอกสารประกอบการสอนหน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดาวรรณ มีบัว. (2547). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (สังคมวิทยาการ พัฒนา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภัททาญจน์ ฤทธิละคร. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์. (ศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุเมธ พุทชนันเมธา. (2549). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน. การศึกษาโรงเรียนบ้านป่าหนาม อำเภอเคนดง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา).* บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุวรรณ พินตานนท์. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาสมัครกานดินแดน.*
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). *หลักและเทคนิคการวางแผน. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- อักรบุตร อักรสุขบุตร. (2548). *การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์. ศศ.บ. (วิชาสังคมศึกษา).* ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารียา บุญเปลื้อง. (2549). *การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอ เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เปรียบเทียบชาวไทยภูเขากับชาวไทยพื้นราบ. วิทยานิพนธ์ (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำนาจ อยู่สาโก. (2549). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลนคร อำเภอ เถลิมพระเกียรติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา).* บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Sitlule, P. (2007) *Genler and Woment,s participation in municipatity development:IDP and Project participation in Msinge, ethelcwini and hitiscus Cost.* (Abstart). Retrieved August 13, 2007 From:http://www..cpp.org.za/publication/critical_dialogue/chapter5pa.
- Yocarini, L. (2004) *Benin Participative Planning for Dvelopment The case of alazoue.*(Abstart). Retrieved August 13, 2007 From:http://www.worlddtank.org/ldcontentic/Panall/ps1/ps1_s13_bml.pdf.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณกระพัน ศรีงาน

ด้วย นายชนศ ปราบพัคณา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ต.บัวเงิน อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น โดยมี ผศ.ดร.อาทิตย์ จันทร์พาณิชย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสุภชัย เหาะน้อย

ด้วย นายธนศ ปราบพยัคฆมา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ต.บัวเงิน อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น โดยมี ศศ.ดร.ฮาชัย จันทร์พาณิชย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณเด็ชว อ่างสุพรรณ

ด้วย นายธนศ ปราบพัยคณา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ค.บัวเงิน อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น โดยมี ศศ.คร.อาลัย จันทร์พาณิชย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๑๘๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน

ด้วย นายณนศ ปราบพัชฌา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาลัย จันทร์พานิชย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยถ้านักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอกความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๑๘๕



มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน

ด้วย นายชนศ พรหมพยัคฆ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฮาชัย จันทรพาณิชย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอกความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘



ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกเทศบาลตำบลปะคำ

ด้วย นายธนศ ปราบพยัคฆมา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ จันทร์พาณิชย์ เป็นประธานกรรมการควบคุมการศึกษาค้นคว้า ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายธนศ ปราบพยัคฆมา ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ งพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามสำหรับการทำวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buri Ram Rajabhat University

แบบสอบถาม

--	--	--

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

แบบสอบถามนี้จะนำไปเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่านถือว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาจากท่านตอบคำถามให้ครบทุกข้ออย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริงเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ณ ที่นี้ด้วย

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามที่ใช้สำรวจ ภาวะผู้นำ และระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และปัญหาของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี
 31-40 ปี 41 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ.....
4. อาชีพ เกษตรกร ค้าขาย
 ข้าราชการ ลูกจ้าง
 อาชีพส่วนตัว อื่นๆ
5. สถานภาพ โสด สมรส หย่า/หม้าย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

ภาวะผู้นำ	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
ภาวะผู้นำท้องถิ่น					
1. ผู้นำหมู่บ้านเปิด โอกาสให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเต็มที่
2. ผู้นำหมู่บ้าน กระตุ้นให้ประชาชนภายในหมู่บ้าน ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. ผู้นำหมู่บ้าน ได้ทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ทราบอย่างค่อเนื่องเวลาที่ เจ้าหน้าที่จากองค์กร บริหารส่วนตำบลออกประชาคมเพื่อจัดทำแผน

4. ผู้นำหมู่บ้านได้ทำการประสานกับท่านโดยตรงในการให้เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผน
ภาวะผู้นำ	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
5. ผู้นำหมู่บ้านมีวิธีการใช้เทคนิค หรือสิ่งจูงใจให้กับประชาชนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
6. ผู้นำหมู่บ้านให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
7. ผู้นำหมู่บ้านปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างให้กับประชาชนในการช่วยเหลือกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการตามโครงการต่างๆ
8. ผู้นำหมู่บ้านมีความเสียสละ และทุ่มเทในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
9. ผู้นำหมู่บ้านอำนวยความสะดวกให้ท่านในขั้นตอน กระบวนการ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
10. ผู้นำหมู่บ้าน ให้การชี้แนะ แนะนำแนวทางในการจัดทำโครงการเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา					
1. ท่านได้เข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อพิจารณา เกี่ยวกับการระบุปัญหาและความต้องการของ หมู่บ้าน
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา สาเหตุของ ปัญหาความต้องการในโครงการที่จะพัฒนาท้องถิ่น
3. ท่านมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาใน การพัฒนาหมู่บ้าน
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหาและ ความต้องการของหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผน
5. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น
การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล					
1. ท่านได้ร่วมให้ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
2. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร ที่มีใน โครงการเพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ความก้าวหน้า โครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการจัดทำแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนเป็นคณะกรรมการสนับสนุนแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อคัดเลือกตัวแทนประชาคมหมู่บ้านเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น
5. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนของหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการต่างที่เป็นการพัฒนาหมู่บ้านของท่าน
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน					
1. ท่านมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาหมู่บ้านเพียงใด
2. ท่านได้มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้านด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างถนน, การขยายเขตไฟฟ้า, การสร้างแหล่งเก็บน้ำ เป็นต้น

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
3. ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ต่างๆ
4. ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของตำบล เช่น การแห่เทียนเข้าพรรษา, การทอดกฐิน, ประเพณีบุญบั้งไฟ, เป็นต้น
5. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการกีฬาขององค์การบริหารส่วนตำบล
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการตรวจรับงานจ้าง งานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, แหล่งน้ำ เป็นต้น
2. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม โครงการ งบประมาณ ต่างๆจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้เนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา อบต. หลังจากทีคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จัดทำเสร็จแล้ว
4. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้เนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนา อบต. หลังจากที่ผ่านมาเห็นชอบจากสภา อบต. แล้ว
5. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความสำเร็จของกิจกรรม โครงการที่ดำเนินการภายในหมู่บ้านของท่าน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามถึง ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับหมายเลขกับความ ต้องการของท่าน

ปัญหาของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	ความคิดเห็น	
	ใช่ <input type="checkbox"/>	ไม่ใช่ <input type="checkbox"/>
1. ความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. ความรู้ ความเข้าใจใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. การรับรู้ข่าวสารจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล
4. การจัดเวทีประชาคมในการจัดทำแผน
5. การประสานงานจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล
6. องค์การบริหารส่วนตำบลมีเอกสาร หรือคำราไว้สำหรับ เผยแพร่ไม่ทั่วถึง หรือเพียงพอ
7. องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ให้การสนับสนุนให้ประชาชนมี ส่วนร่วม
8. มีภารกิจส่วนตัวจึงไม่สามารถไปร่วมการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นได้
9. องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการ จัดทำแผนอย่างต่อเนื่อง
10. การส่งเสริมจากผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ปัญหาอื่นๆ / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูง

ธเนศ ปราบพยัคฆา

นักศึกษาปริญญาโท รปม. รุ่น 4 สาขารัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ภาคผนวก ก
ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีรัตนบุรี
Buriram Rajabhat University

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 45

Alpha = .9804

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายธเนศ ปราบพยัคฆา
วันเดือนปีเกิด	2 กันยายน 2523
สถานที่เกิด	ตำบลปะคำ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	101 บ้านเพ็ญฟาน ตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โทร 089 - 6889889
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	พ.ศ 2536 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านปะคำ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ 2539 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัด บุรีรัมย์ พ.ศ 2542 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัด บุรีรัมย์ พ.ศ 2545 ปริญญาตรีรัฐศาสตร์ (ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัด กรุงเทพมหานคร พ.ศ 2547 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราช วิทยาลัย จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ 2551 ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม) มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์